



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.11.1.2024

Pan
dr Rafał Cichy
Dyrektor
Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut
Technologiczny
ul. Ewarysta Estkowskiego 6
61-755 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/023 Funkcjonowanie Sieci Badawczej Łukasiewicz

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rafał Cichy, Dyrektor SBŁ - PIT, od 22 lipca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Arkadiusz Kawa ² , Dyrektor SBŁ – PIT, od 1 stycznia 2022 r. do 14 lipca 2024 r., Aleksandra Remelska, Prokurent od 15 lipca 2024 r. do 21 lipca 2024 r. Maria Władyka-Przybylak, Dyrektor ITD, od 28 listopada 2017 r. do 23 lutego 2022 r. Marcin Kraska, Dyrektor ILiM od 27 września 2018 r. do 25 czerwca 2019 r., Stanisław Krzyżaniak, p.o. Dyrektora ILiM od 25 czerwca 2019 r. do 11 września 2019 r., Arkadiusz Kawa, Dyrektor ILiM od 11 września 2019 r. do 27 stycznia 2022 r. Jan Szczepaniak, Dyrektor PIMR, od 27 kwietnia 2018 r. do 2 stycznia 2019 r., Julia Gościańska-Łowińska, Dyrektor PIMR, od 2 stycznia 2019 r. do 22 lutego 2022 r. Maciej Andrzejewski, Dyrektor IPS TABOR, od 25 maja 2018 r. do 30 września 2021 r., Arkadiusz Kawa, p.o. Dyrektora IPS TABOR, od 30 września 2021 r. do 22 lutego 2022 r. Stanisław Ziolkiewicz, Dyrektor INOP, od 7 sierpnia 2017 r. do 16 czerwca 2020 r., Mikołaj Hauke, Dyrektor INOP, od 24 czerwca 2020 r. do 8 marca 2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań ustawowych przez Instytut Sieci. 2. Gospodarka finansowa Instytutu Sieci.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (I półrocze)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Aleksandra Koszarek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/070/2024 z 30 kwietnia 2024 r. 2. Kinga Płóciennik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/083/2024 z 4 czerwca 2024 r. (akta kontroli str. 1-2, 6-11, 3439-3549, 3463)

¹ Dalej: SBŁ – PIT, PIT albo Instytut. Instytut Technologii Drewna w Poznaniu (dalej również: ITD), Instytut Logistyki i Magazynowania w Poznaniu (dalej również: ILiM), Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych w Poznaniu (dalej również: PIMR), Instytut Pojazdów Szynowych „TABOR” w Poznaniu (dalej również: IPS TABOR) oraz Instytut Obróbki Plastycznej w Poznaniu (dalej również: INOP). Te pięć instytutów łącznie nazywane dalej także: Instytuty.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Instytut, zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz⁵, realizował projekty badawcze oraz podejmował działania na rzecz ich komercjalizacji i nawiązania współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych. W latach 2019-2024 (I półrocze) przeprowadzono łącznie 449 projektów, w tym 336 w ramach celu Sieci (43 rozpoczęte w latach 2013-2018) i 113 poza działalnością podstawową (22 rozpoczęte w latach 2013-2018). W latach 2020-2024 (I kwartał) uzyskano: 1 994 prawa autorskie, cztery wzory przemysłowe i jeden wzór użytkowy, a do potrzeb praktyki przystosowano 1 999 wyników badań.

Roczne plany działalności, sprawozdania z działalności i finansowe zostały przygotowane w sposób rzetelny, w tym terminowy. Plan finansowy przygotowywano terminowo, z uwzględnieniem wytycznych Prezesa Centrum Łukasiewicz⁶, jednakże nie wyodrębniono w nich niektórych elementów wymaganych art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ. W Instytucie opracowane zostały, spójne z kierunkami działalności Sieci Łukasiewicz, perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej. Nierzetelnie natomiast wprowadzono część danych do kokpitu zarządczego, służącego celom sprawozdawczym i zarządczym.

PIT realizował zadania finansowane ze środków publicznych zgodnie z zawartymi umowami. Otrzymana w 2021 r. subwencja inwestycyjna została prawidłowo wydatkowana na rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej.

W Instytucie nie w pełni jednak zostały zrealizowane zalecenia pokontrolne z jednej kontroli przeprowadzonej przez Prezesa CŁ.

W SBŁ-PIT realizowano przychody zgodnie z przyjętymi planami. Środki z funduszu rozwoju i nagród wydatkowane były zgodnie z przeznaczeniem i z przyjętymi regulacjami. Fakt przyznania nagrody nie był natomiast dokumentowany w sposób przewidziany przepisami Kodeksu pracy⁷. Wypłaty wynagrodzeń oraz nagród dla dyrektorów, ich zastępców oraz głównych księgowych dokonywane były zgodnie z przepisami prawa, poza przypadkami nienależnie wypłaconych świadczeń, wynikających z niezasadnego przyjęcia okresów wypowiedzenia dla wygasłych umów o zarządzanie oraz jednostkowego zaniżenia wynagrodzenia spowodowanego zastosowaniem błędnego wskaźnika do jego obliczenia. Objęte badaniem umowy cywilnoprawne były zawierane i rozliczane zgodnie z wewnętrzną procedurą. Zakupów usług, w tym inwestycyjnych, dokonywano w prawidłowy sposób.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 925, ze zm. Dalej: ustawa o SBŁ.

⁶ Dalej: Prezes CŁ.

⁷ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, ze zm.), dalej: Kodeks pracy albo k.p.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja zadań ustawowych przez Instytut Sieci

Opis stanu
faktycznego

1.1 SBŁ – PIT jest państwową osobą prawną działającą na podstawie ustawy o SBŁ. Instytut powstał 1 stycznia 2022 r. w wyniku połączenia (na mocy uchwały Rady Centrum Łukasiewicz z 15 listopada 2021 r.⁹), pięciu Instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz: ILiM, IPS TABOR, INOP, ITD, PIMR. Połączenie nastąpiło w sposób określony w art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy o SBŁ, przez włączenie IPS TABOR, INOP, ITD, PIMR do ILiM.

W ww. instytutach w latach 2019-2024 zostały sporządzone plany finansowe, plany działalności, sprawozdania z działalności i sprawozdania finansowe.

Dyrektor wyjaśnił m.in., że: *Źródła informacji zawarte w sprawozdaniach z działalności Instytutu w głównej mierze pochodzą z systemów wewnętrznych takich jak mis-Partner21 oraz Xpertis (od 2023 roku), w poprzednich latach inne wewnętrzne systemy kadrowo-płacowe oraz finansowo-księgowe. Wybrane pozycje opierają się na podstawie prowadzonej w instytucie dokumentacji wewnętrznej w formie zestawień i rejestrów. Odnośnie do danych zawartych w kokpicie zarządczym Dyrektor wyjaśnił, że Dane zawarte w kokpicie nie są podstawą i nie stanowią podstawowego źródła danych przy sporządzaniu sprawozdań z działalności. Dane przekazywane w Kokpicie zarządczym służą wyłącznie do raportowania do Centrum Łukasiewicz na bieżąco informacji finansowych i niefinansowych niezbędnych do celów zarządczych i strategicznych. W zakresie użytkowania kokpitu zarządczego do Centrum zgłaszane były sugestie związane z usprawnieniem wprowadzania danych poprzez zautomatyzowane pobieranie danych z formatu .xls (z programu Excel).*

Roczne plany działalności, sprawozdania z działalności i finansowe zostały przygotowane w sposób rzetelny, w tym terminowy¹⁰. Plan finansowy przygotowywano terminowo, z uwzględnieniem wytycznych Prezesa CŁ, jednakże nie wyodrębniono w nich niektórych elementów wymaganych art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 12-36, 3356-3399)

1.2 W latach 2019-2021 perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej, o których mowa w art. 26 pkt 1 ustawy o SBŁ, zostały opracowane, w ITD oraz INOP. I tak:

a) Perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej Instytutu Technologii Drewna w Poznaniu zostały przyjęte uchwałą Rady Instytutu¹¹ z 25 kwietnia 2017 r., a kolejne, Perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej Łukasiewicz – Instytutu Technologii Drewna, uchwałą RI z 28 stycznia 2021 r.

W dokumencie z 2017 r. określonych zostało siedem głównych kierunków badawczych: Zasoby i cechy użytkowe drewna i alternatywnych surowców lignocelulozowych; Innowacyjne biokompozyty dla różnych zastosowań (zwłaszcza budownictwa i meblarstwa) i technologie ich wytwarzania; Ochrona drewna; Ochrona środowiska, bezpieczeństwo i higieniczność materiałów i wyrobów drzewnych dla

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Nr 8/2021, dalej: uchwała w sprawie połączenia.

¹⁰ Dokumentacja w tym zakresie w części została pozyskana w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

¹¹ Dalej: RI.

zdrowia społeczeństwa; Innowacyjne rozwiązania dla zachowania dziedzictwa kulturowego – artefaktów drewnianych; Bioenergia; Ekonomika drzewnictwa. W dokumencie z 2021 r. odniesiono się do priorytetowych kierunków wyznaczonych przez Sieć Badawczą Łukasiewicz¹², tj. Zrównoważonej gospodarki i energii, Transformacji cyfrowej, Inteligentnej mobilności oraz Zdrowia i zaznaczono, że dla ITD istotnym kierunkiem jest Zrównoważona gospodarka i energia oraz (w mniejszym stopniu) Zdrowie. W dokumencie tym określonych zostało 10 głównych obszarów badawczych oraz związane z nimi główne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej.

b) Perspektywiczne kierunki działalności INOP zostały przyjęte uchwałą RI z 30 kwietnia 2020 r., nawiązywały do czterech kierunków priorytetowych Sieci i związanych z nimi wyzwań społecznych (takich jak np. elektromobilność, technologie zastosowane w motoryzacji, lotnictwo w kierunku Inteligentna mobilność), dla każdego z kierunków określone zostały tematyki projektów badawczych.

W pozostałych trzech Instytutach, tj. IPS TABOR, PIMR oraz ILiM nie opracowano perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej.

Przewodniczący RI IPS TABOR wyjaśnił m.in., że określenie perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej, zostało wypełnione w Planie działalności IPS TABOR na rok 2020 oraz na rok 2021. Dokumenty te sporządza Dyrektor Instytutu i prezentuje na posiedzeniu Rady Instytutu; Rada omawia plany działalności, może proponować zmiany, nanosić korekty lub zgłaszać własne pomysły. Dodał m.in., że odbywało się to zgodnie z wytycznymi Sieci w czterech perspektywach: Perspektywa – Klient, Perspektywa – Ludzie, Perspektywa – Finanse, Perspektywa – Procesy wewnętrzne.

Przewodniczący RI PIMR wyjaśnił z kolei m.in., że Rada, w związku z połączeniem od stycznia 2022 r. pięciu poznańskich instytutów w SBŁ-PIT, nie zdołała określić perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej PIMR. Prawie cały okres działania Rady przypadał na czas pandemii COVID-19 i wszystkie podstawowe obowiązki realizowane były w formie zdalnej; przepisy ustawy o SBŁ nie wskazują terminu określenia perspektywicznych kierunków działalności, a w PIMR został przyjęty Plan Strategiczny na lata 2016-2025, w którym zostały określone obszary badawcze oraz sprecyzowano blok problematyki badawczej; w opinii członków Rady przyjęcie perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej instytutu mogło być przeprowadzone dopiero po przyjęciu przez Radę Centrum Łukasiewicz kierunków działalności Sieci, które miały być podstawą prawną i merytoryczną do opracowania i przyjęcia dokumentu przez PIMR, a te zostały przyjęte 26 lipca 2021 r.

Przewodniczący RI ILiM wyjaśnił natomiast, że ustawa o SBŁ narzuca obowiązek opracowania strategii cztero- i dziesięcioletniej. W dniu powstania Sieci – 1 kwietnia 2019 roku – i włączenia do niej Instytutu Logistyki i Magazynowania w Poznaniu nie było opracowanej takiej strategii. W obliczu tej sytuacji trudno było formalnie i odpowiedzialnie wyznaczać dla Instytutu perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej tak, aby jednostka funkcjonowała zgodnie z założeniami strategicznymi sieci, w której funkcjonuje. Ponadto, nie został wskazany konkretny termin ustalenia tych kierunków. Przewodniczący dodał, że zachowana została kontynuacja działalności badawczej i wdrożeniowej Instytutu, co przejawiało się w pozyskiwaniu i realizacji projektów w dotychczasowym obszarze działalności, pracownicy m.in. byli autorami publikacji czy prelegentami na konferencjach naukowych. Gdy pod koniec 2020 r. było wiadomo, że poznańskie instytuty Sieci zostaną połączone, nie skłaniało to do określania dla nich perspektywicznych

¹² Dalej także: Sieć albo SBŁ.

kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej. Podał również, że pomimo niewyznaczenia przez RI perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej ILiM działał w oparciu o kierunki badawcze całej Sieci.

W SBŁ – PIT perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej, zostały przyjęte uchwałą RI z 31 sierpnia 2023 r.¹³

Przewodniczący RI wyjaśnił m.in., że w pierwszej fazie działalności Rady obowiązek ustawowy w sensie określania perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej był realizowany w postaci żywej wymiany zdań podczas posiedzeń Rady. Podniósł, że zgodnie z ustawowymi zapisami w posiedzeniach Rady zawsze brały i biorą udział dyrektorzy SBŁ - PIT; przedstawiciele zakładowych organizacji związkowych; przedstawiciel Prezesa; przedstawiciel ministra właściwego do spraw gospodarki; inne zaproszone osoby i żadna z tych osób nie zgłaszała pilnej potrzeby opracowania w formie uchwały perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej, co było dodatkowym sygnałem, iż w momencie ogromu prac związanych z reorganizacją Instytutu, słuszną jest koncepcja określenia perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej w formie dyskusji na Radzie. Podał również, że ustawa w swym brzemieniu nie definiuje konkretnego terminu określenia perspektywicznych kierunków działalności badawczej i wdrożeniowej.

W ww. dokumencie określono cztery główne kierunki działalności badawczo-rozwojowej i wdrożeniowej: Inteligentną i czystą mobilność¹⁴; Transformację cyfrową¹⁵; Zdrowie¹⁶; Zieloną niskoemisyjną gospodarkę¹⁷ oraz kierunki szczegółowe (cele) w ramach każdego z głównych kierunków, uwzględniające specyfikę działalności Instytutu. Przyjęto w nim ponadto, że Dyrekcja SBŁ - PIT opracuje harmonogram wdrażania głównych i szczegółowych kierunków rozwoju. W opracowanym harmonogramie wskazane zostały działania, terminy planowanego i rzeczywistego wdrożenia oraz monitorowania projektów B+R finansowanych w ramach subwencji, źródeł zewnętrznych oraz pozyskiwane w otwartych konkursach.

Dyrektor wyjaśnił m.in., że projekty B+R zainicjowane przed przyjęciem perspektywicznych kierunków działalności finansowane ze źródeł subwencyjnych są zgodne z głównymi kierunkami Sieci, natomiast implementacja kierunków następuje w roku 2024, ponieważ składane przez pracowników wnioski o finansowanie projektów muszą być zgodne z tymi kierunkami. Odnosnie do projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych (środki pochodzące z otwartych konkursów), Dyrektor podał, że przed złożeniem wniosku wymagana jest zgoda dyrekcji a tematyka projektu musi być zgodna z perspektywicznymi kierunkami działalności. Wyjaśnił także, że Wzór planu działalności na 2024 rok został podzielony na obszary, w ramach których zaplanowano działania służące realizacji celów strategicznych. Formularz w takiej ustrukturyzowanej formie został przygotowany przez Centrum Łukasiewicza i umieszczony w aplikacji SUBDOT. Dodatkowo Centrum Łukasiewicza przysłało listę zadań, które miały zostać ujęte w planie

¹³ Uchwała nr 14/2023.

¹⁴ W obszarach: rozwoju i konstrukcji pojazdów szynowych oraz maszyn rolniczych i leśnych; elektroniki, automatyki i robotyki wykorzystywanej głównie w obszarze pojazdów szynowych, maszyn rolniczych i leśnych; logistyki.

¹⁵ W obszarach: software, w tym rozwoju sztucznej inteligencji, aplikacji webowych i mobilnych, rozwoju baz danych i technologii chmurowych oraz testowania; hardware; procesów biznesowych.

¹⁶ W obszarach: biomateriałów i inżynierii biomedycznej; żywności funkcjonalnej; zarządzania w ochronie zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem e-zdrowia; poprawy jakości powietrza wewnątrz pomieszczeń.

¹⁷ W obszarach: inżynierii materiałowej, w tym rozwoju materiałów inżynierskich i naturalnych; inżynierii mechanicznej; technologii drewna, technologii chemicznej i ochrony środowiska.

działalności – negocjacji podlegały właściwie KPI¹⁸. SBŁ-PIT pomimo zaproponowanych dodatkowych działań, mógł je realizować, ale nie wpisując do planu działalności. Zatem wdrożenie perspektywicznych kierunków do działalności odbywa się z niższego poziomu, czyli aplikowania o środki na realizację projektów B+R w dwóch opisanych powyżej obszarach. Nowe projekty muszą być zgodne z perspektywicznymi kierunkami działalności badawczej i wdrożeniowej dla Instytutu. Łączne koszty funkcjonowania RI za lata 2019-2023 z tytułu wynagrodzeń członków Rady (innych niż pracownicy Instytutów) wyniosły 115,2 tys. zł. Wysokość wynagrodzeń członków RI odpowiadała stawce określonej w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 31 lipca 2019 r. w sprawie wysokości wynagradzania przysługującego członkom rady instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz¹⁹.

(akta kontroli str. 1040-1048, 1097-1162, 1390-1395, 2589-2593)

1.3 Zgodnie ze statutami poszczególnych Instytutów, podstawowym przedmiotem ich działalności była realizacja projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o SBŁ. W statutach określono również, że Instytuty mogą, realizować m.in. projekty badawcze w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych innych niż określone w ww. przepisie²⁰.

W latach 2019-2024 (I półrocze), realizowano łącznie 542 projekty²¹, w tym 423 w ramach celu Sieci (w tym 105 z innym podmiotem) i 119 poza działalnością podstawową (w tym sześć z innym podmiotem). Łączna wartość projektów w ramach celu Sieci wynosiła 2 405 687,6 tys. zł, w tym ze środków Instytutów pochodziło 357 735,8 tys. zł. Łączny budżet projektów realizowanych poza działalnością podstawową wynosił 2 554 666 tys. zł, w tym ze środków Instytutów pochodziło 443 000,8 tys. zł. W ww. latach zrealizowanych zostało łącznie 449 projektów, w tym 336 w ramach celu Sieci (w tym 43 rozpoczęte w latach 2013-2018) i 113 poza działalnością podstawową (w tym 22 rozpoczęte w latach 2013-2018). Spośród zrealizowanych projektów w ramach celu Sieci dwa nie zostały wykonane zgodnie z założeniami, natomiast projekty poza działalnością podstawową przebiegały zgodnie z założeniami.

W latach 2019-2024 (I kwartał) przychody Instytutów z działalności innej niż podstawowa (określona w art. 4 ustawy o SBŁ) wyniosły: w 2019 r. – 2 045,7 tys. zł, w 2020 r. – 1 532,6 tys. zł, w 2021 r. – 1 660,0 tys. zł, w 2022 r. – 9 421,6 tys. zł, w 2023 r. – 20 364,5 tys. zł, w 2024 r. (I kwartał) – 4 308,1 tys. zł. Źródłem ww. przychodów były m.in.: realizacja projektów badawczych w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych innych niż określone w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o SBŁ; prace normalizacyjne; działalność certyfikacyjna; oceny zgodności; działalność w zakresie popularyzacji nauki i wiedzy o nowych technologiach; prowadzenie kursów i szkoleń dla przedsiębiorców.

Stopień uzależnienia od środków publicznych, w tym krajowych, w realizowaniu projektów wynosił w przypadku finansowania przez: Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki/Ministerstwo Edukacji i Nauki (w ramach subwencji i dotacji

¹⁸ Z ang. Key Performance Indicators, kluczowe wskaźniki efektywności – finansowe i niefinansowe wskaźniki stosowane jako mierniki w procesach pomiaru stopnia realizacji celów.

¹⁹ Dz. U. poz. 1523.

²⁰ § 4 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 statutow.

²¹ Z tego kontynuowano realizację 66 projektów, rozpoczętych przed 2019 r. (43 w ramach celu Sieci i 13 poza działalnością podstawową). W kolejnych latach objętych kontrolą (2019-2023 I połowa) liczba rozpoczętych projektów w ramach celu podstawowego wyniosła odpowiednio: 61, 69, 70, 65, 79, 36. Poza działalnością podstawową w ww. okresie liczba projektów wynosiła odpowiednio: 21, 28, 9, 11 i jeden.

celowej) od 36,2% do 100%, CŁ (w ramach dotacji celowych) od 67,3% do 100%, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju²² od 65,7% do 100%.

Według danych z kokpitu zarządczego, w okresie objętym kontrolą, odsetek projektów odrzuconych z powodów formalnych wyniósł 2,2% ogółu projektów, a z powodów merytorycznych 18,7% ogółu. Spośród wszystkich projektów, 12 (1,6% ogółu) miało status przerwany albo porzucony (po sześć). Powody przerwania (status przerwany) czterech projektów były niezależne od Instytutu²³, porzucenie (status porzucony) czterech projektów wynikało z inicjatywy Instytutu²⁴. Po dwa projekty ze statusem porzucony albo przerwany zostały błędnie zareportowane w kokpicie zarządczym, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W okresie objętym kontrolą liczba uzyskanych patentów w Instytutach wynosiła²⁵: w 2019 r. - 10, w 2020 r. – siedem, w 2021 r. – 10, w 2022 r. – 13, w 2023 r. – 13, w 2024 r. (I kwartał) – jeden²⁶. W tych latach liczba udokumentowanych wdrożeń wyniosła 420. Rozbieżności pomiędzy ww. danymi a danymi zawartymi w kokpicie zarządczym Dyrektor tłumaczył m.in. brakiem jednolitych standardów przyjmowanych w Sieci, dotyczących raportowania informacji z obszaru własności intelektualnej, które ujednolicono w 2024 r. w aspekcie dotyczącym m.in. przyjmowania terminu przyznania ochrony.

W latach 2020 -2024 (I kwartał) uzyskano: w 2020 r. - 313 praw autorskich, w 2021 r. - 347 praw autorskich i cztery wzory przemysłowe, w 2022 r. - 393 prawa autorskie, w 2023 r. - 844 prawa autorskie i jeden wzór użytkowy, w 2024 r. (I kwartał) - 97 praw autorskich²⁷. W latach 2019-2024 (I kwartał) przystosowano do potrzeb praktyki 1 999 wyników badań²⁸.

W latach 2019-2021 Instytuty zawarły łącznie dziewięć umów sprzedaży wyników działalności naukowej lub know-how związanych z tymi wynikami badań oraz 24 umowy (licencyjne/najmu/dzierżawy) dotyczące oddania wyników działalności naukowej know-how związanego z tymi wynikami do używania²⁹. W latach 2022-2024 (I półrocze) liczba umów komercjalizacyjnych wyniosła odpowiednio 122, 106³⁰ i 99^{31,32}. Liczba skomercjalizowanych patentów (komercjalizacja praw w celu uzyskania przychodów) w okresie objętym kontrolą wyniosła łącznie 51.

Łączne przychody Instytutów z komercjalizacji wyniosły w: 2019 r. – 5 181,2 tys. zł, 2020 r. – 6 161,4 tys. zł, 2021 r. – 7 173,2 tys. zł, 2022 – 23 646,6 tys. zł, 2023 r. – 16 290,7 tys. zł, 2024 r. (I kwartał) – 1 872,2 tys. zł³³.

²² Dalej: NCBiR.

²³ Były to projekty o akronimach: Hybryda, MechPodPryzm, BadWay, pieczarki. Łączne poniesione koszty na realizację projektów wyniosły 23,8 tys. zł, z tego 10,6 tys. zł ze środków własnych Instytutu i 13,2 tys. zł ze środków przedsiębiorcy.

²⁴ Projekty o akronimach: ISPK, laserowe napawanie proszków, owady, SmartAgriHubs2. Łączne koszty poniesione na realizację projektów wyniosły 379,8 tys. zł, z tego 155,1 tys. zł ze środków przekazanych przez NCBiR oraz 224,7 tys. zł z subwencji.

²⁵ Dane przekazane przez SBŁ-PIT w oparciu o informacje zawarte w sprawozdaniach z działalności oraz bazie Urzędu Patentowego RP.

²⁶ Według danych na 30 czerwca 2024 r. uzyskano cztery patenty, a wydatki na zgłoszenia wyniosły 79,1 tys. zł.

²⁷ Według danych na 30 czerwca 2024 r. uzyskano 243 prawa autorskie.

²⁸ Tj. wzorów użytkowych, przemysłowych i praw autorskich.

²⁹ Dane wynikające ze sprawozdań z działalności Instytutów.

³⁰ Z tego jedna dotycząca sprzedaży znaku towarowego, dwie – udzielonej licencji, jedna – upoważnienia do dysponowania przez przedsiębiorcę (członka konsorcjum) wynikami wspólnego projektu, 102 – wdrożeń własnych.

³¹ W I kwartale 2024 r. zawarte zostały 54 umowy (z tego jedna – upoważnienia do dysponowania przez przedsiębiorcę (członka konsorcjum) wynikami wspólnego projektu, 53 – wdrożeń własnych), w II kwartale 45 umów (z tego jedna, która weszła w życie w związku ze spełnieniem warunku porozumienia zawartego w 2023 r., 44 – wdrożeń własnych).

³² Dane wynikające ze sprawozdań z działalności Instytutu.

³³ W okresie od stycznia do 30 maja 2024 r. wartość ta wyniosła 2 436,3 tys. zł.

SBŁ-PIT w styczniu 2023 r. założył spółkę z o.o. pod firmą PIT Industry³⁴, której podstawowym celem działalności było wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych, a jej kapitał zakładowy wynosił 2 500 tys. zł. Natomiast przedmiotem działalności Spółki była: obróbka mechaniczna elementów metalowych, produkcja: elektronicznych obwodów drukowanych, sprzętu i wyposażenia do napędu hydraulicznego i pneumatycznego, pozostałych pomp i sprężarek, pozostałych kurków i zaworów, maszyn do rolnictwa i leśnictwa, maszyn stosowanych w przetwórstwie żywności, tytoniu i produkcji napojów, a także naprawa i konserwacja maszyn. Instytut zawarł ze Spółką umowę o udzielenie jej licencji na know-how, tj. informacje techniczne, technologiczne, handlowe, organizacyjne, oraz informacje bazujące na doświadczeniu biznesowym SBŁ - PIT, a także koncepcje wykorzystania i wdrożenia poszczególnych rozwiązań związanych z opracowaniem następujących wynalazków: „Układ jezdny modułowego systemu transportu kombinowanego, kolejowo-drogowego”³⁵, „Szynowy układ jezdny”³⁶, „Zespół urządzenia pociągowo-zderznego do modułowego systemu transportu kolejowego naczep drogowych w ruchu kombinowanym kolejowo-drogowym”³⁷, „Wagon zwłaszcza do transportu kombinowanego kolejowo-drogowego”³⁸, „Stanowisko do załadunku i rozładunku naczep drogowych w systemie transportu kombinowanego kolejowo-drogowego oraz sposób załadunku i rozładunku naczep drogowych w systemie transportu kombinowanego kolejowo-drogowego”³⁹.

W okresie objętym kontrolą żaden z Instytutów nie planował i nie uzyskał przychodów z tytułu sprzedaży patentów.

Dyrektor wyjaśnił m.in., że w badanym okresie zdecydowana większość przychodów z tytułu komercjalizacji generowana była w drodze wdrożeń własnych, czyli komercyjnego wykorzystania posiadanych praw własności intelektualnej. Specyfika działalności Instytutu powoduje, że sprzedaż praw własności intelektualnej dotyczy przede wszystkim przenoszenia na zamawiającego autorskich praw majątkowych do wyników realizowanego projektu np. praw do opracowanej dokumentacji techniczno-konstrukcyjnej lub oprogramowania, które nie są przedmiotem praw własności przemysłowej. Posiadane portfolio patentowe stanowi podstawę do dalszego rozwoju wiedzy w SBŁ-PIT. Niejednokrotnie chronione wynalazki stanowią cenny wkład własny do projektów badawczo-rozwojowych, w wyniku czego powstają nowe technologie lub produkty, stając się źródłem nowych projektów oraz ich dalszej komercjalizacji. Ochrona patentowa wynalazków świadczy zatem o sile własności intelektualnej Instytutu oraz przyczynia się do generowania przychodów z ich komercjalizacji. Sprzedaż produktów lub świadczenie usług z wykorzystaniem chronionych prawem technologii pozwala w dłuższym czasie wygenerować wyższy przychód niż mógłby zostać osiągnięty w wyniku jednorazowej sprzedaży praw do wynalazku. Podobne podejście przemawia za dążeniem do zawierania wieloletnich umów licencyjnych, których przedmiotem są chronione wynalazki. Długotrwałe umowy lub kontrakty na dostarczanie zaawansowanych pod względem technologicznym rozwiązań, pozwalają budować silne relacje z partnerami biznesowymi, a więc umożliwiają SBŁ-PIT osiągać podstawowe cele, dla realizacji których została powołana Sieć.

Pracownicy Instytutów w okresie objętym kontrolą łącznie opublikowali 280 prac⁴⁰, w przeważającej części w czasopiśmie wskazanych w Journal Citation Reports

³⁴ Dalej: Spółka.

³⁵ Nr patentu 228172.

³⁶ Nr patentu 228630.

³⁷ Nr patentu 236272.

³⁸ Nr patentu 237854.

³⁹ Nr patentu 234922.

⁴⁰ W 2019 r. – 57, w 2020 r. – 36, w 2021 r. – 37, w 2022 r. – 71, w 2023 r. – 79, 2024 (I półrocze) – 26.

(195) oraz pismach recenzowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego/Ministra Edukacji i Nauki/Ministra Nauki. Liczba cytowań publikacji pracowników Instytutów w latach 2019-2023 (I półrocze) wyniosła 1 372⁴¹. W tym okresie w Instytutach zorganizowano 22 konferencje krajowe i zagraniczne⁴². W latach 2022-2024 (I półrocze)⁴³ pracownicy Instytutów 166 razy wystąpili na konferencjach organizowanych przez inne podmioty krajowe i zagraniczne. W okresie objętym kontrolą żaden z Instytutów nie otrzymał nagród i wyróżnień za praktyczne zastosowanie prac B+R.

(akta kontroli str. 2547-2672, 2947-2948, 3125-3144)

1.4 W latach 2019 – 2024 (I pół.) poszczególne Instytuty realizowały zadania współfinansowane z dotacji celowych otrzymanych z budżetu państwa w łącznie 29 projektach. Umowy dla 15 z nich zawarte zostały przed 2022 r., z tego trzy w 2020 r.⁴⁴ oraz 12 w 2021 r.⁴⁵ W 2022 r. zawartych zostało siedem umów dotacyjnych, w następnym roku sześć, a w 2024 r. (I pół.) jedna. Środki z 90 % dotacji dotyczyły projektów B+R, a w 10% dofinansowania kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez Instytuty projektów B+R.

Wartość dotacji celowych otrzymanych z budżetu państwa wynosiła w latach 2020 – 2024 (I pół.) łącznie 32 332,1 tys. zł, w poszczególnych latach odpowiednio: 6 996,9 tys. zł; 7 122,7 tys. zł; 8 554,7 tys.; 8 939,5 tys. zł; 718,3 tys. zł. Z tego organem dotującym w 22 projektach było Centrum Łukasiewicz (ponad 76 % wszystkich dotacji), w pozostałych, stanowiących niespełna 24 % - minister właściwy ds. szkolnictwa wyższego i nauki.

Badaniem objęto dokumentację trzech projektów inwestycyjnych, dofinansowanych środkami dotacji celowych⁴⁶, w tym jeden w ramach dotacji celowej na inwestycję. Wszystkie badane inwestycje powiązane były z projektami B+R.

Złożone wnioski o przyznanie dotacji zawierały wszystkie elementy wynikające z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 6 września 2019 r. w sprawie dotacji celowych przyznawanych instytutom działającym w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz⁴⁷. We wszystkich przypadkach środki z dotacji zostały wykorzystane na realizację zadań wymienionych w umowach. Wydatkowano je zgodnie z przewodnikiem kwalifikowalności i ponoszone były w okresie realizacji inwestycji. Rozliczeń dokonywano w terminach określonych w umowach. Z korespondencji pomiędzy Instytutami a CŁ dotyczącej przekazywania i zatwierdzania raportów z rozliczenia powyższych dotacji wynikało, że Instytuty przekazywały je w terminie, a wszystkie uwagi dotującego zostały uwzględnione lub wyjaśnione. Dotyczyły one głównie braków formalnych oraz wyjaśnień związanych z dokumentacją finansowo – księgową. W projekcie o akronimie Multiloco, Prezes CŁ⁴⁸, nie przekazał zatwierdzenia raportu końcowego. Wszystkie badane projekty zostały zakończone, po uzyskaniu zaplanowanych efektów rzeczowych.

(akta kontroli str. 2183-2546, 3203-3124, 3144-3149)

1.5 W związku z art. 1 pkt 15 ustawy z 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021

⁴¹ W kolejnych latach było to: 455, 299, 272, 279, 62, pięć.

⁴² Odpowiednio: 15, jedna, trzy, dwie, jedna i zero.

⁴³ Instytut nie posiadał danych dotyczących liczby uczestników lub formy uczestnictwa pracowników na konferencjach w lata 2019-2021.

⁴⁴ Przez ILiM, PIMR oraz IPS TABOR.

⁴⁵ Zadania realizowane były przez ILiM - sześć projektów, INOP oraz ITD – po dwa projekty.

⁴⁶ 1/Ł-INOP/CŁ/2021 z 5 maja 2021 r. (wysokość dofinansowania 2 377,6 tys. zł; wydatkowano 2 375,8 tys. zł); 1/Ł-TABOR/CŁ/2020 z 29 października 2020 r. (wysokość dofinansowania 6 307,6 tys. zł; wydatkowano 6 305,9 tys. zł); 1/Ł-ILiM/CŁ/2021 z 9 sierpnia 2021 r. (wysokość dofinansowania 1 084,8 tys. zł).

⁴⁷ Dz.U. poz. 1761.

⁴⁸ Według stanu na 11 lipca 2024 r.

oraz ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego⁴⁹, w 2021 r. instytucje działające w ramach Sieci otrzymały środki finansowe w formie subwencji, które mogły być przeznaczone wyłącznie na finansowanie nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne w rozumieniu ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵⁰ lub na spłatę kredytów lub pożyczek zaciągniętych na finansowanie takich nakładów, w tym m.in.:

a) PIMR, kwota subwencji 450 tys. zł oraz ILiM, kwota subwencji 2 250 tys. zł na inwestycje w ramach Centrum Kompetencji Łukasiewicza Magazynowanie Energii, dotyczące sfinansowania inwestycji związanych z działaniami realizowanymi w zakresie prototypowania, produkcji i wdrażania nowoczesnych rozwiązań, prac B+R obejmujących rozwój źródeł zasilania, a także modernizację zasobów Laboratorium Urządzeń Elektronicznych Centrum Technologii Radiowych i Kompatybilności Elektromagnetycznej oraz Laboratorium Centrum Technologii Identyfikacyjnych do badań chemicznych źródeł prądu, w tym w szczególności ich układów elektronicznych monitorujących i sterujących procesami ładowania i rozładowywania oraz obwodów komunikacyjnych dla potrzeb zdalnego zarządzania. Subwencja została wykorzystana na nabycie środków trwałych, według stanu na 30 czerwca 2024 r. wysokość wydatkowanych środków wyniosła 2 695,3 tys. zł. Zakładanym efektem inwestycji dla: prototypowania układów elektronicznych było pozyskiwanie nowych zleceń w zakresie montażu powierzchniowego elektronicznych układów sterowania; dla zestawu urządzeń do przyrostowego wytwarzania części było zintensyfikowanie działań w zakresie prac B+R obejmujących m.in. rozwój ogniw litowych; na 2024 r. zaplanowano realizację projektu pt. „Opracowanie technologii wytwarzania kompozytów na podstawie tworzyw sztucznych z dodatkiem modyfikatorów ceramicznych do wytwarzania elementów chroniących przed promieniowaniem elektromagnetycznym”. W odniesieniu do inwestycji: w zakresie prototypowania układów elektronicznych, zakup urządzeń został zakończony w 2023 r., w I połowie roku 2024 wykorzystywane one były na wewnętrzne potrzeby SBŁ-PIT w ramach realizowanych projektów B+R; w Laboratorium Urządzeń Elektronicznych Centrum Technologii Radiowych i Kompatybilności Elektromagnetycznej zakupiona aparatura służyła projektom badawczym. W zakresie inwestycji w Laboratorium Centrum Technologii Identyfikacyjnych Kierownik Działu Planowania i Kontrolingu wyjaśniła⁵¹, że *Instytut jest w trakcie sfinalizowania zakupów, oraz że po 30 czerwca 2024 r. SBŁ – PIT będzie gotowy do świadczenia usług produkcji prototypowej układów elektronicznych, w tym układów sterowania.*

b) ITD, kwota subwencji 1 000 tys. zł w ramach Centrum Kompetencji Łukasiewicza Budownictwo, z przeznaczeniem na zaprojektowanie i wykonanie zestawu urządzeń do badania okryć dachowych w zakresie odporności na oddziaływanie ognia zewnętrznego, zgodnie z normatywnymi metodykami badań. Subwencja została wykorzystana na nabycie środków trwałych, według stanu na 30 czerwca 2024 r. wysokość wydatkowanych środków wyniosła 988,3 tys. zł. Zgodnie z założeniami inwestycja ma umożliwić prowadzenie projektów badawczych, a także wpłynąć na wzrost przychodów z B+R i komercjalizacji. Kierownik Działu Planowania i Kontrolingu wyjaśniła, że według stanu na 27 czerwca 2024 r. *inwestycja jest w fazie prac wykończeniowych, a po przeprowadzeniu badań wstępnych, potwierdzających nabycie pełnych kompetencji osób obsługujących stanowiska, możliwe będzie prowadzenie projektów badawczo-rozwojowych a także oferowanie komercyjnych usług badawczych, zarówno w obszarze budownictwa drewnianego jak i dla producentów pokryć dachowych dla innych rodzajów budownictwa.*

⁴⁹ Dz. U. poz. 1901.

⁵⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości albo uor.

⁵¹ Pismo z 27 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 1396-1420, 3203-3124, 3288-3296)

Wartość niewykorzystanych środków z tytułu subwencji inwestycyjnej⁵² wyniosła 16,4 tys. zł. Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownik Działu Planowania i Kontrolingu Instytutu *Ze względu na brak informacji (zarówno w ustawie, jak w korespondencji z Centrum Łukasiewicz) na temat terminu złożenia raportu z wykorzystania środków oraz terminu zwrotu środków (wraz z numerem rachunku bankowego do ich zwrotu) wystąpiliśmy do Centrum Łukasiewicz, które poinformowało Ministerstwo o planowanym zwrocie i oczekuje na informację zwrotną w tym temacie. Niezwłocznie po uzyskaniu odpowiedzi dokonamy zwrotu kwoty 16 444,85 zł.*

(akta kontroli str. 3287)

Wysokość kosztów połączenia Instytutów sfinansowanych ze środków z subwencji w latach 2021-2024 (do końca kwietnia) wyniosła 15,8 mln zł⁵³. W ramach działań związanych z łączeniem, do końca 2022 r. przeprowadzono m.in. szkolenia pracowników przekwalifikujące i wyrównujące wiedzę o funkcjonowaniu organizacji jako jednego połączonego podmiotu oraz szkolenia dotyczące obsługi systemu ERP; wprowadzono nowy regulamin organizacyjny, a także nową strukturę organizacyjną; przygotowano i wdrożono dla pracowników umowy zmieniające warunki zatrudnienia; opracowano regulamin wynagradzania oraz regulamin premiowania; opracowano i wdrożono m.in. procesy: zarządzania szkoleniami, zakupowy, sprzedaży, komercjalizacji, komunikacji wewnętrznej, zarządzania infrastrukturą badawczą, windykacji, dokumentowania prac B+R, pozyskiwania projektów dotowanych, podróży służbowych; opracowano jednolity system zarządzania jakością; przygotowano i uruchomiono postępowanie przetargowe na zakup sprzętu informatycznego; skonsolidowano dokumenty finansowe i organizacyjne. W kolejnym roku (2023) m.in. wdrożono regulacje dotyczące: wynagradzania, pracy zdalnej, odbywania staży naukowo-badawczych, programu praktyk, stażu oraz wolontariatu; podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz regulaminu organizacyjnego wraz z nową strukturą organizacyjną; wdrożono jednolity system zarządzania jakością; dokonano optymalizacji procesów: zarządzania szkoleniami, zakupowego, sprzedaży, komercjalizacji, komunikacji wewnętrznej, zarządzania infrastrukturą badawczą, windykacji, dokumentowania prac B+R, pozyskiwania projektów dotowanych, służbowych; przygotowano proces połączenia kompetencji w obszarach merytorycznych, w tym proces relokacji pracowników do nowo powstających od 1 stycznia 2024 r. trzech Centrów Badawczych i Laboratorium⁵⁴; kontynuowano prace związane z integracją systemów IT; zakupiono sprzęt informatyczny oraz oprogramowanie w celu zbudowania bazy danych aparatury badawczej i monitorowania jej efektywnego zarządzania, a także zarządzania własnością intelektualną.

(akta kontroli str. 2673 - 2948)

1.6 W okresie od 1 kwietnia 2019 r.⁵⁵ do końca 2021 r. Prezes CŁ przeprowadził jedną kontrolę, o której mowa w art. 36 ust. 3 ustawy o SBŁ, podmiotem kontrolowanym był ILiM⁵⁶. Zakres kontroli obejmował: gospodarkę finansową, jakość pracy, prawidłowość realizacji zadań oraz jakość zarządzania w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami sformułowano 15 zaleceń oraz dziewięć rekomendacji. Dyrektor ILiM w kolejnych

⁵² Dot. kwot określonych w lit. a i b.

⁵³ Szanowane w analizie celowości połączenia koszty bezpośrednie wynosiły 23,3 mln zł.

⁵⁴ Centrum Nowoczesnej Mobilności, Centrum Zrównoważonej Gospodarki, Centrum Transformacji Cyfrowej, Centrum Badań Laboratoryjnych.

⁵⁵ Tj. od dnia powstania Sieci.

⁵⁶ Kontrola rozpoczęła się w listopadzie 2021 r., a zakończyła w marcu 2022 r. (data podpisania protokołu pokontrolnego).

pismach⁵⁷ poinformował Prezesa CŁ o podjętych działaniach w celu realizacji zaleceń oraz wskazał przyczyny braku realizacji niektórych z nich (np. dotyczących wprowadzenia regulacji wewnętrznych określających przesłanki zawarcia umowy o zakazie konkurencji w czasie trwania umowy o pracę oraz po wygaśnięciu stosunku pracy).

W okresie od 1 stycznia 2022 r. Prezes CŁ przeprowadził w SBŁ – PIT sześć kontroli w zakresie:

- a) współpracy z Polską Izbą Gospodarczą Zaawansowanych Technologii, w wyniku kontroli nie sformułowano zaleceń;
- b) rodzajów i źródeł wynagrodzeń oraz innych świadczeń otrzymywanych przez dyrektorów Instytutów i ich zastępców. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. Zalecenia pokontrolne odejmowały:
 - dokonanie weryfikacji płatności na rzecz dyrektora Instytutu i jego zastępców w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. w zakresie wielkości wynagrodzenia określanego przez wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale roku poprzedniego ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2021;
 - dostosowania płatności na rzecz dyrektora Instytutu i jego zastępców do zapisów umowy o zarządzanie Instytutem Sieci, zgodnie z treścią opinii Prokuraturii Generalnej RP z 6 marca 2023 r.;
 - dokonania korekty PIT-11 za 2021 r. w stosunku do dyrektorów (IPS TABOR, PIMR) i ich zastępców (IPS TABOR, ITD, PIMR, INOP);
 - niestosowania w kolejnych latach 50% kosztów uzyskania przychodu w stosunku do dyrektora Instytutu oraz jego zastępców.

Zarekomendowano również przeprowadzenie weryfikacji poprawności naliczania wynagrodzeń w okresie nieobjętym kontrolą.

W odpowiedzi⁵⁸ na dwa pierwsze zalecenia Dyrektor poinformował Prezesa CŁ, że dokonano weryfikacji wynagrodzeń, obecnych na ten czas: Dyrektora SBŁ-PIT oraz jego zastępców i wypłacono wynagrodzenie wyrównujące. Wyrównaniem wynagrodzeń nie objęto byłych dyrektorów Instytutów i ich zastępców, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W odniesieniu do pozostałych zaleceń Dyrektor poinformował, iż w stosunku do trzech dyrektorów i ich zastępców, którzy stosowali 50% koszty uzyskania przychodów dokonano korekt PIT-11 za 2021 r. Takich korekt nie dokonano w stosunku do pozostałych czterech dyrektorów i ich zastępców, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

c) projektu "Inteligentne opakowanie zwrotne dla branży e-commerce"⁵⁹. W wyniku kontroli wydano jedno zalecenie. Dyrektor⁶⁰ poinformował o działaniach podjętych w celu jego realizacji;

d) realizacji wybranych zadań Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Pojazdów Szynowych "TABOR" oraz działania Sieć Badawcza Łukasiewicz - Poznański Instytut Technologiczny w wyniku audytu prawnego. Dyrektor w odpowiedzi na zalecenia⁶¹ poinformował o ich zrealizowaniu lub działaniach podjętych w celu ich wykonania, za wyjątkiem uzupełnienia dokumentów podatkowych za 2020 r. i TPR za 2019 i 2020 r.

⁵⁷ Z 20 czerwca 2022 r. nr PW/IPO/00843/2022, 27 stycznia 2023 r. nr OW/IPO/00327/2023, 14 lipca 2023 r. (bez numeru).

⁵⁸ Pismo Dyrektora SBŁ-PIT z 31 lipca 2023 r. nr PW/ISE/01756/2023.

⁵⁹ Akronim: e-Pack.

⁶⁰ Pismo z 26 marca 2024 r. nr PW/FPK/00985/2024

⁶¹ Pismo z 28 grudnia 2023 r. nr PW/IPO/02680/2023.

.uzasadniając to brakiem wiedzy historycznej, ponieważ pracownicy IPS TABOR nie świadczą pracy na rzecz SBŁ-PIT;

e) usług i zadań zleconych przez Prezesa CŁ realizowanych przez SBŁ-PIT na rzecz podmiotów tworzących Sieć. W odpowiedzi na zalecenia pokontrolne Dyrektor poinformował o sposobie ich realizacji;

f) projektu pt.: „Wdrożenie technologii badań dynamicznych pojazdów szynowych w oparciu o normę EN/PN-14663” – Multiloco⁶². Nie sformułowano zaleceń.

W Instytutach prowadzone były również kontrole przez podmioty zewnętrzne⁶³, w tym m.in. przez: ZUS; Izbę Administracji Skarbowej, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego i KWP w Poznaniu, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, NCBiR, w przypadku wydanych zaleceń (lub rekomendacji) dyrektorzy Instytutów informowali o podjętych działaniach w celu ich realizacji.

Na zlecenie NCBiR kontrole w Instytutach prowadził podmiot zewnętrzny, według oświadczenia Dyrektora, *dotyczyły one głównie weryfikacji wydatków we wnioskach o płatność⁶⁴, a odrębny dokument podsumowujący nie był przekazany do Instytutów.*

(akta kontroli str. 1234-1387)

W latach 2019-2024 (I półrocze), Prezes CŁ nie przeprowadził ewaluacji działalności poznańskich Instytutów Sieci, o której mowa w art. 38 ustawy o SBŁ.

(akta kontroli str. 2597)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plany finansowe Instytutów na lata 2020-2024 nie zawierały niektórych elementów wymaganych w art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ. I tak, w planach finansowych:

- na lata 2020-2024 nie dokonano podziału dotacji celowych przyznawanych przez Prezesa CŁ na realizację przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci oraz na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących ww. realizacji (pkt 3); nie zostały wskazane środki przekazane przez podmioty inne niż minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki lub Prezes CŁ (pkt 4);
- na lata 2021-2023 nie dokonano podziału na dotacje celowe przyznawane przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego (pkt 2a) oraz na dotacje podmiotowe przyznawane przez ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego (pkt 2b);
- na rok 2020 nie wskazano kosztów określonych jako płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań (pkt 5 lit. b).

(akta kontroli str. 37-133)

Kierownik Działu Kontrolingu i Planowania SBŁ-PIT wyjaśniła m.in., że *plany finansowe Instytutów były opracowane zgodnie z wprowadzanymi przez Prezesa CŁ jednolitymi wytycznymi dla wszystkich Instytutów, tj. na 2020 r. zgodnie z szablonem z 25 października 2020 r., na lata 2021 i 2022 z wytycznymi nr 11/2020 z 21 października 2020 r., na rok 2023 z wytycznymi nr 8/2022 z 5 grudnia 2022 r. i na rok 2024 z wytycznymi nr 10/2023 z 13 października 2023 r.* Dodała, że ze względu

⁶² Według stanu na 11 lipca 2024 r. do Instytutu nie wpłynął protokół pokontrolny.

⁶³ Łącznie było ich 41.

⁶⁴ Projekty zainicjowane przed okresem objętym kontrolą.

na zmiany kadrowe SBŁ-PIT nie posiada informacji, czy zgłaszane były uwagi w zakresie różnic pomiędzy wewnętrznymi regulacjami, a ustawą o SBŁ.

(akta kontroli str. 3404-3419)

NIK wskazuje, że pomimo sporządzania w Instytutach projektów planów finansowych na poszczególne lata zgodnie z wewnętrznymi wytycznymi Prezesa CŁ plany te nie spełniały wymagań określonych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, tj. ustawy o SBŁ, które – co oczywiste – miały tu priorytet. Jednocześnie, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o SBŁ, sporządzanie projektu rocznego planu finansowego instytutu Sieci należało do zadań dyrektora instytutu. Ww. braki w strukturze tych planów finansowych nie sprzyjały osiągnięciu wymaganej transparentności przedmiotowych dokumentów oraz częściowo utrudniały ich weryfikację.

2. W Instytucie nierzetelnie zaraportowano w kokpicie zarządczym status czterech projektów:

- projekty o akronimie *prasy* oraz *Zacisk*⁶⁵ zostały zaraportowane jako porzucone, a przyczyną było w pierwszym przypadku odstępianie przez NCBiR od finansowania projektu, w drugim projekt został wstrzymany do uruchomienia w późniejszym terminie;
- projekty o akronimach *Promocja KSOW* oraz *Kwiatomał*⁶⁶ zaraportowano jako przerwane, w pierwszym przypadku projekt nie został złożony, w kolejnym projekt został zrealizowany.

Zgodnie z podręcznikiem do aplikacji Kokpit zarządczy (załącznik do wytycznych Prezesa CŁ w sprawie przekazywania danych zarządczych oraz wprowadzenia Przewodnika do aplikacji Kokpit zarządczy, rozdział 2, pkt 2.2), status porzucony jest stosowany do projektów, które zostały porzucone z inicjatywy Instytutu Sieci natomiast przerwany – dla projektów, które zostały porzucone nie z inicjatywy Instytutu Sieci.

(akta kontroli str. 2621-2672, 2948, 3622e-3622g)

Dyrektor oraz Kierownik Działu Planowania i Kontrolingu Instytutu wyjaśnili, że powyższe wynika z błędów przy raportowaniu.

(akta kontroli str. 2621, 2948)

3. W Instytucie nie w pełni rzetelnie zrealizowano zalecenia pokontrolne wynikające z kontroli przeprowadzonej przez Prezesa CŁ, której zakres obejmował rodzaje i źródła wynagrodzeń oraz innych świadczeń otrzymywanych przez dyrektorów instytutów Łukasiewicza i ich zastępców, udokumentowanej protokołem z 17 maja 2023 r. nr DKO.0622.7.2022.

W zaleceniach pokontrolnych wskazano, aby w Instytucie dokonano:

a) weryfikacji płatności na rzecz Dyrektora Instytutu i jego Zastępców i dostosowania ich do zapisów indywidualnych umów o zarządzanie, zgodnie z treścią opinii Prokuratury Generalnej RP z 6 marca 2023 r.⁶⁷ Z treści protokołu pkt V.E1 wynikało, że łącznie 15 osób – dyrektorów Instytutów oraz ich zastępców otrzymywało w okresie kontrolowanym przez Prezesa CŁ wynagrodzenie w zaniżonej wysokości. Byli to: dyrektor ILiM i trzech jego zastępcy; dwóch dyrektorów IPS TABOR (w tym jeden, który był jednocześnie dyrektorem ILiM) i trzech jego zastępcy; dyrektor ITD i jej zastępca; dyrektor PIMR oraz jej zastępca; dwaj dyrektorzy INOP oraz ich zastępca. Zalecenie pokontrolne nie zostało wykonane w stosunku do 12 osób, tj.: dwóch zastępców

⁶⁵ Koszty realizacji projektu wyniosły 104,9 tys. zł i były poniesione ze środków własnych Instytutu.

⁶⁶ Koszty realizacji projektu wyniosły 237,8 tys. zł i były poniesione ze środków przedsiębiorcy.

⁶⁷ Nr KR-501-24/23/JSR.

dyrektora ILiM, dyrektora IPS TABOR i dwóch jego zastępców, dyrektora ITD i jej zastępcy, dyrektora PIMR i jej zastępcy, dyrektora INOP i dwóch jego zastępców; z wyliczeń przedstawionych przez Instytut łączna wartość wynagrodzeń, które powinny zostać wypłacone pozostałym dyrektorom Instytutów i ich zastępcom wynosiła 129 471,74 zł, z tego kwota 67 468,98 zł uległa przedawnieniu⁶⁸ – w związku z art. 291 § 1 Kodeksu pracy⁶⁹.

b) korekty PIT-11 za 2021 r. w stosunku do siedmiu osób, wynikającej z nieuprawnionego stosowania 50% kosztów uzyskania przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych od wynagrodzeń uzyskiwanych przez dyrektora IPS TABOR i PIMR oraz zastępców dyrektorów w IPS TABOR (dwie osoby⁷⁰), ITD, PIMR, INOP. Zalecenie pokontrolne nie zostało wykonane w stosunku do czterech osób: dyrektora IPS TABOR i dwóch jego zastępców oraz zastępcy dyrektora PIMR.

(akta kontroli str. 1294-1324, 3349-3351, 3423)

Dyrektor wyjaśnił m.in., że weryfikacji wynagrodzeń dokonano literalnie z protokołem pokontrolnym Centrum Łukasiewicz DKO.0622.7.2022 z 17 maja 2023 roku w odniesieniu do Dyrektora Instytutu i jego Zastępców pełniących obowiązki na dzień przygotowania odpowiedzi na zalecenia pokontrolne, tj. (...) – Dyrektora Instytutu, (...) – Z-cy Dyrektora ds. Finansowych i Operacyjnych oraz (...) – Z-cy Dyrektora ds. Badawczych. Centrum Łukasiewicz przyjęło odpowiedź na zalecenia pokontrolne bez uwag.

W kwestii korekt PIT – 11 za rok 2021 Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że Korekty PIT-11 za rok 2021 dokonano wyłącznie w stosunku do (...) (Ł-PIMR), (...) (Ł-ITD) oraz (...) (Ł-INOP), którzy na dzień sporządzenia odpowiedzi na zalecenia pokontrolne byli pracownikami Łukasiewicz – PIT. Wystawienie korekty PIT-11 wymagało przygotowania i wyjaśnienia pracownikom powodów kontroli i zaleceń pokontrolnych. Pracownicy odwoływali się do wcześniejszych zaleceń oraz interpretacji prawników Centrum Łukasiewicz, według których takie rozwiązanie było akceptowalne. Dyrektor wyjaśnił również, że wymieniony w protokole pokontrolnym zastępca dyrektora w IPS TABOR był osobą pełniącą obowiązki i nie miał podpisanej umowy o zarządzanie, z tego powodu nie było podstaw do dokonywania korekty. W odniesieniu do pozostałych dyrektorów i ich zastępców Dyrektor podał, że z uwagi na zakończoną współpracę i brak kontaktu z ww. osobami, nie dokonano korekty PIT-11. Podobnie, jak w przypadku pracowników, wystawienie korekty PIT-11 wymagało przygotowania i wyjaśnienia byłym pracownikom powodów kontroli oraz zaleceń pokontrolnych, w szczególności w sytuacji, gdy wcześniejsze zalecenia i interpretacje prawników Centrum Łukasiewicz, wskazywało na poprawność takiego rozwiązania, tj. kwalifikowania prac objętych prawami autorskimi i stosowanie w takich przypadkach 50% koszty uzyskania przychodu. Centrum Łukasiewicz przyjęło odpowiedź na zalecenia pokontrolne bez uwag.

(akta kontroli str. 3258-3259, 3505-3507, 3622c)

NIK wskazuje, że w protokole pokontrolnym w sposób szczegółowy i niebudzący wątpliwości wskazani zostali ci dyrektorzy Instytutów i ich zastępcy, którzy w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r. mieli naliczone i wypłacone wynagrodzenie w zaniżonej wysokości. W odniesieniu natomiast do braku skorygowania PIT-11 za 2021 r. Instytut, jako płatnik może złożyć korektę deklaracji, o czym stanowi art. 81 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa⁷¹,

⁶⁸ Według stanu na 31 lipca 2024 r.

⁶⁹ Roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

⁷⁰ W tym jedna zatrudniona na podstawie umowy o pracę.

⁷¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, ze zm.

a warunkiem złożenia korekty nie jest przekonanie pracownika o jej zasadności. Nie negując deklaracji Dyrektora o potrzebie wyjaśnienia byłym pracownikom powodów korygowania PIT-11, należy mieć na względzie, że wdrożenie zaleceń tylko w odniesieniu do części wymienionych osób może być odebrane jako nierówne traktowanie pracowników.

OCENA CZĄSTKOWA

Roczne plany działalności, sprawozdania z działalności i finansowe zostały przygotowane w sposób rzetelny, w tym terminowy. Plany finansowe przygotowywano terminowo, z uwzględnieniem wytycznych Prezesa CŁ, jednakże nie wyodrębniono w nich niektórych elementów wymaganych art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ.

Rada Instytutu opracowała perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej, które były spójne z kierunkami działalności Sieci.

Instytut, zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o SBŁ, realizował projekty badawcze oraz podejmował działania na rzecz ich komercjalizacji i nawiązania współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych. W ww. latach przeprowadzono łącznie 449 projektów, w tym 336 w ramach celu Sieci (43 rozpoczęte w latach 2013-2018) i 113 poza działalnością podstawową (22 rozpoczęte w latach 2013-2018). W latach 2020-2024 (I kwartał) uzyskano: 1 994 prawa autorskie, cztery wzory przemysłowe i jeden wzór użytkowy, do potrzeb praktyki przystosowano 1 999 wyników badań. Nierzetelnie natomiast wprowadzono część danych do kokpitu zarządczego, służącego celom sprawozdawczym i zarządczym.

Instytut realizował zadania finansowane ze środków publicznych zgodnie z zawartymi umowami. Otrzymana w 2021 r. subwencja inwestycyjna została prawidłowo wydatkowana na rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej. Nie w pełni jednak zostały zrealizowane zalecenia pokontrolne z kontroli przeprowadzonej przez Prezesa CŁ.

OBSZAR

2. Gospodarka finansowa Instytutu Sieci

Opis stanu faktycznego

2.1 Wysokość przychodów poszczególnych Instytutów w latach 2019-2021 wyniosła:

a) ITD przychody ogółem: w 2019 r. - 10 854,6 tys. zł (98,9% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 1 519,7 tys. zł (14% ogółu), pozostałe przychody 9 335 tys. zł (86% ogółu); w 2020 r. - 10 001,9 tys. zł (87,3% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 1 284,2 tys. zł (12,8% ogółu), pozostałe przychody 8 717,7 (87,2% ogółu); w 2021 r. - 12 102,3 tys. zł, w tym z tytułu subwencji i dotacji 2 770,2 tys. zł (22,9% ogółu), pozostałe przychody 9 332,1 tys. zł (77,1% ogółu). Wynik finansowy netto w poszczególnych latach wyniósł odpowiednio: 172,5 tys. zł, 43,9 tys. zł i 512,7 tys. zł. Zgodnie z informacją zawartą w sprawozdaniach z działalności, wykonanie w latach 2020-2021 przychodów niższych niż zaplanowano (o odpowiednio 12,7% i 12,8%) wynikało z pandemii COVID-19 i częściowego zamknięcia gospodarki oraz związanego z tym ograniczenia zakupu usług przez przedsiębiorców.

ITD prowadził działalność wyodrębnioną m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości⁷², w latach 2020-2021 osiągnął z tego tytułu przychód w wysokości odpowiednio: 119,9 tys. zł i 128,7 tys. zł.

b) ILiM przychody ogółem: w 2019 r. - 29 043,4 tys. zł (78,7% planu), w tym z tytułu subwencji i dotacji 15 108 tys. zł (52% przychodów ogółem), pozostałe przychody 13 935,4 tys. zł (48% ogółu); w 2020 r. - 29 243,9 tys. zł (99,8% planu o zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 16 512,1 tys. zł (56,5% ogółu), pozostałe przychody 12 731,8 (43,5% ogółu); w 2021 r. - 32 636,7 tys. zł (103,3% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 19 479,9 tys. zł (59,7% ogółu), pozostałe przychody

⁷² Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 3 Statutu.

13 156,8 tys. zł (40,3% ogółu). Wynik finansowy netto ww. Instytutu w poszczególnych latach wyniósł odpowiednio: 1 876,3 tys. zł, 485,7 tys. zł, 1 855,7 tys. zł.

ILiM prowadził działalność wyodrębnioną m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości⁷³. W latach 2019-2021 osiągnął z tego tytułu przychody odpowiednio: 1 665,6 tys. zł, 1 698,9 tys. zł, 1 728,3 tys. zł. Zgodnie z informacją zawartą w sprawozdaniu z działalności, wykonanie w roku 2019 przychodów niższych niż zakładane (o 21,3%) wynikało m.in. z niższego stopnia realizacji projektu BIZGOV „Konto przedsiębiorcy – usługi online dla firm w jednym miejscu” (przesunięto szczytową fazę realizacji projektu na rok 2020).

c) PIMR przychody ogółem: w 2019 r. - 8 239,5 tys. zł (72,8% planu), w tym z tytułu subwencji i dotacji 3 992 tys. zł (48,4% ogółu), pozostałe przychody 4 247,5 tys. zł (51,6% ogółu); w 2020 r. - 11 181,3 tys. zł (151,9% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 10 382,2 tys. zł (92,9% ogółu), pozostałe przychody 799,1 tys. zł (7,1% ogółu); w 2021 r. - 10 252 tys. zł (98,9% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 8 652,6 tys. zł (84,4% ogółu), pozostałe przychody 1 599,4 tys. zł (15,6% ogółu). W roku 2019 wynik finansowy Instytutu był ujemny i wyniósł 3 418,8 tys. zł, w latach 2020-2021 zysk netto wyniósł odpowiednio: 41,2 tys. zł oraz 1 009,7 tys. zł. Instytut prowadził działalność wyodrębnioną m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości⁷⁴, w latach 2019-2021 przychód z tego tytułu wyniósł odpowiednio 1 206,9 tys. zł, 1 766,4 tys. zł, 2 009,9 tys. zł. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności wykonanie w 2019 r. przychodów niższych niż zaplanowane (o 27,2%) spowodowane było niewywiązaniem się przez kontrahenta z postanowień umowy o przeprowadzenie badań, w tym m.in. niedostarczeniem obiektu badań.

d) IPS TABOR przychody ogółem: w 2019 r. - 43 376,7 tys. zł (111,3% planu), w tym z tytułu subwencji i dotacji 9 075,5 tys. zł (21,4% ogółu), pozostałe przychody 33 301,2 tys. zł (78,6% ogółu); 2020 r. - 44 063,5 tys. zł (114,2% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 8 592,5 tys. zł (19,5% ogółu), pozostałe przychody 35 471 tys. zł (80,5% ogółu); w 2021 r. - 51 481,8 tys. zł (126,8% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 9 985,7 tys. zł (19,4% ogółu), pozostałe przychody 41 496,1 tys. zł (80,6% ogółu). Wynik finansowy netto ww. Instytutu w latach 2019-2021 wyniósł odpowiednio: 2 780,8 tys. zł, 3 545,1 tys. zł, 2 276,5 tys. zł. Instytut ten prowadził działalność wyodrębnioną m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości⁷⁵, w latach 2019-2020 przychód z tego tytułu wyniósł odpowiednio 235,6 tys. zł oraz 136,5 tys. zł.

e) INOP przychody ogółem: w 2019 r. - 9 610,3 tys. zł (80,7% planu), w tym z tytułu subwencji i dotacji 5 443,8 tys. zł (56,6% ogółu), pozostałe przychody 4 166,5 tys. zł (43,4% ogółu); w 2020 r. - 12 781,7 tys. zł (104,5% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 7 619,2 tys. zł (59,6% ogółu), pozostałe przychody 5 162,5 tys. zł (40,4% ogółu); w 2021 r. - 16 604 tys. zł (100,9% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 11 281,1 tys. zł (67,9% ogółu), pozostałe przychody 5 322,9 tys. zł (32,1% ogółu). Wynik finansowy netto ww. Instytutu w latach 2019-2021 wyniósł odpowiednio: 141,6 tys. zł, 1 459,5 tys. zł, 1 707,8 tys. zł. Instytut ten prowadził działalność wyodrębnioną m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości⁷⁶, w latach 2019-2021 przychód z tego tytułu wyniósł odpowiednio: 2 176,9 tys. zł, 2 151,9 tys. zł, 2 287,5 tys. zł. W sprawozdaniu z działalności podano, że niższe niż zaplanowane przychody w roku 2019 (o 19,3%) spowodowane były niższymi uzyskanymi przychodami z prac B+R.

⁷³ Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 5 lit. j. Statutu.

⁷⁴ Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 3 lit. a Statutu.

⁷⁵ Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 2 lit. i Statutu.

⁷⁶ Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 4 Statutu.

f) SBŁ-PIT przychody ogółem: w 2022 r. – 133 766,2 tys. zł (95,3% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 55 348,9 tys. zł (41,4%), pozostałe przychody 78 417,3 tys. zł (58,6% ogółu); w 2023 r. - 131 156,9 tys. zł (101,5% planu po zmianach), w tym z tytułu subwencji i dotacji 66 428,2 tys. zł (50,6% ogółu), pozostałe przychody 64 728,7 tys. zł (49,4% ogółu); w 2024 r. (I kwartał) - 28 868,5 tys. zł (97,6% planu), w tym z tytułu subwencji i dotacji 17 331,6 tys. zł (60% ogółu), pozostałe przychody 11 536,8 tys. zł (40% ogółu)⁷⁷. Zysk netto za lata 2022-2023 Instytutu wyniósł odpowiednio: 16 688,3 tys. zł oraz 12 192,1 tys. zł. Instytut prowadził wyodrębnioną działalność m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości⁷⁸, latach 2022-2024 (I kwartał) przychód z tego tytułu wyniósł odpowiednio: 7 954,8 tys. zł, 9 433,5 tys. zł, 2 436 tys. zł⁷⁹.

W latach objętych kontrolą w żadnym z Instytutów przychody z działalności wyodrębnionej nie przekroczyły 50% przychodów z działalności podstawowej. Nie stwierdzono przypadków ograniczenia działalności podstawowej na rzecz świadczenia innych usług oraz sprzedaży majątku w celu pokrycia straty.

W okresie objętym kontrolą o wyrażenie zgody, o której mowa w art. 33 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o SBŁ, tj. na rozporządzenie składnikami aktywów trwałych w rozumieniu przepisów ustawy o rachunkowości, zaliczanymi do wartości niematerialnych i prawnych, rzeczowych aktywów trwałych lub inwestycji długoterminowych, w tym przez wniesienie ich jako wkładu do spółki lub czynności prawnej w zakresie oddania tych składników do korzystania innym podmiotom na podstawie umów występowali:

- a) Dyrektor INOP, w związku ze zbyciem na rzecz uczelni publicznej prawa wieczystego użytkowania gruntów, Prezes CŁ wyraził zgodę na ww. sprzedaż;
- b) Dyrektor ILiM, w związku z zamiarem zawarcia umowy najmu powierzchni przez uczelnię prywatną⁸⁰ oraz fundację⁸¹,
- c) Dyrektor SBŁ-PIT, w związku z zamiarem oddania w najem spółce prawa handlowego powierzchni biurowej oraz hali produkcyjnej i magazynowej.

(akta kontroli str. 3085-3099, 3150-3163, 3260-3271)

W okresie objętym kontrolą IPS TABOR (w 2020 r.) zaciągnął pożyczkę (w formie subwencji finansowej) w kwocie 671,3 tys. zł, odsetki związane z tą pożyczką wyniosły 17,9 tys. zł. W 2024 r. (marzec) SBŁ – PIT zaciągnął kredyt w kwocie 6 000,00 tys. zł na bieżącą działalność, według stanu na 12 sierpnia 2024 r. nie dokonywano spłat odsetek z tego tytułu.

(akta kontroli str. 3926-3927)

2.2 W latach objętych kontrolą dyrektorzy Instytutów po uzyskaniu pozytywnej opinii RI przekazywali do Prezesa CŁ projekt podziału zysku netto. Prezes CŁ zatwierdził sprawozdania finansowe poszczególnych Instytutów za lata 2019-2023 i zaproponowany podział zysku, za wyjątkiem propozycji podziału zysku: ITD za 2021 r. (zaproponowano przeznaczenie zysku na zwiększenie funduszu rezerwowego (131,3 tys. zł), po zmianie zysk przeznaczono na fundusz rezerwowy (10,5 tys. zł) oraz fundusz rozwoju (120,8 tys. zł)); IPS TABOR za 2020 r. (zaproponowano przeznaczenie zysku na zwiększenie funduszu rozwoju (1 212,6 tys.

⁷⁷ Według danych za miesiące od stycznia do maja 2024 r. przychody wyniosły 46 267 tys. zł (93% planu), w tym dotacje i subwencje 27 955,9 tys. zł (60,4% ogółu), pozostałe przychody 18 311,1 tys. zł (39,5% ogółu).

⁷⁸ Zgodnie z § 4 ust. 3 pkt 3 lit. a Statutu.

⁷⁹ Według danych za miesiące od stycznia do maja 2024 r. przychody z tytułu najmu wyniosły 3 991,2 tys. zł.

⁸⁰ W 2019 r. występowano do Prezesa CŁ dwukrotnie o wyrażenie zgody na zawarcie ww. umowy. Prezes CŁ odmówił jej udzielenia z uwagi na m.in.: ustalenie stawki czynszu najmu niższej niż jej oszacowana wartość rynkowa; brak możliwości oceny czy przyjęte zasady płatności były zgodne z przepisami ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 125, ze zm.). Ostatecznie zgoda została uzyskana w kwietniu 2020 r.

⁸¹ Wniosek został wycofany z uwagi na to, że wartość umowy nie przekraczała 250 tys. zł.

zł), fundusz nagród (1 600 tys. zł), zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (140 tys. zł), rozliczenie strat z lat ubiegłych (592,5 tys. zł), po zmianie zysk przeznaczono na fundusz rozwoju (2 352,6 tys. zł), fundusz nagród (600 tys. zł), rozliczenie strat z lat ubiegłych (592,5 tys. zł)); INOP za 2020 r. (zaproponowano przeznaczenie zysku na zwiększenie funduszu rezerwowego (1 167,6 tys. zł) i funduszu rozwoju (291,9 tys. zł), po zmianie zysk przeznaczono na fundusz rezerwowy (116,8 tys. zł) i fundusz rozwoju (1 342,7 tys. zł)); SBŁ – PIT za 2022 r. (zaproponowano przeznaczenie zysku na zwiększenie funduszu rezerwowego (2 874,6 tys. zł), funduszu rozwoju (7 513,8 tys. zł), funduszu nagród 6 000 tys. zł, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (300 tys. zł), po zmianie zysk przeznaczono na fundusz rezerwowy (2 874,6 tys. zł), fundusz rozwoju (6 828,2) tys. zł, fundusz nagród (6 000 tys. zł), zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (300 tys. zł), rozliczenie strat z lat ubiegłych (685,5 tys. zł)).

Środki przeznaczone na zwiększenie funduszu statutowego w poszczególnych Instytutach wyniosły:

- a) w ITD w latach 2019-2020 nie zwiększano wartości środków funduszu (stan na koniec ww. lat wyniósł 5 489,5 tys. zł), w roku 2021 zwiększony został o kwotę 239,2 tys. zł⁸² do kwoty 5 728,7 tys. zł,
- b) w ILiM w latach 2019-2021 nie zwiększano wartości środków funduszu (stan na koniec ww. lat wyniósł 16 587,5 tys. zł),
- c) w PIMR w roku 2019 nie zwiększano funduszu statutowego (stan na koniec roku wyniósł 9 897,3 tys. zł), w 2020 r. został zwiększony o kwotę 1,3 tys. zł do kwoty 9 898,6 tys. zł, w 2021 r. został zwiększony o kwotę 669,7 tys. zł⁸³ do kwoty 10 569 tys. zł,
- d) w ITS Tabor w latach 2019-2021 nie zwiększano wartości środków funduszu stan na koniec ww. lat wyniósł 11 213,9 tys. zł,
- e) w INOP w roku 2019 nie zwiększano wartości funduszu – stan na koniec roku wyniósł 4 545 tys. zł w 2020 r. został zwiększony o kwotę 6,7 tys. zł do kwoty 4 551,7 tys. zł, w 2021 r. zwiększenie wyniosło 0,2 tys. zł.
- f) SBŁ-PIT w 2022 r. zwiększono fundusz statutowy o kwotę 39,4 tys. zł do kwoty 48 690,5 tys. zł, w 2023 r. zwiększenie wyniosło 18,6 tys. zł do kwoty 48 709,1 tys. zł.

Wysokość funduszu rezerwowego w poszczególnych instytutach przedstawiała się następująco:

- a) w ITD zwiększono fundusz rezerwowy w 2019 r.⁸⁴ o kwotę 12,3 tys. zł do kwoty 165,1 tys. zł oraz w roku 2020 r. o kwotę 13,9 tys. zł do kwoty 179 tys. zł i w roku 2021 o kwotę 3,6 tys. zł do kwoty 182,6 tys. zł;
- b) w ILiM fundusz rezerwowy został zwiększony w roku 2019⁸⁵ o kwotę 92 tys. zł do kwoty 2 232 tys. zł, 2020 r. o kwotę 914,5 tys. zł do kwoty 3 146,5 tys. zł i 2021 r. o kwotę 56 tys. zł do kwoty 3 202,5 tys. zł;
- c) w PIMR fundusz rezerwowy na koniec 2019 r. wynosił 426,5 tys. zł i został przeznaczony na pokrycie straty za 2019 r., w pozostałych latach 2020-2021 na funduszu rezerwowym nie wykazywano środków;
- d) w IPS TABOR w latach 2019-2021 nie dokonywano zwiększenia funduszu rezerwowego, na koniec każdego z tych lat wynosił on 2 250 tys. zł
- e) w INOP fundusz rezerwowy na koniec 2019 wynosił 63,1 tys. zł, 2020 r. – 159,7 tys. zł, 2021 r. 276,5 tys. zł.

⁸² Zwiększenie z tytułu przeniesienia środków z funduszu z aktualizacji wyceny.

⁸³ Zwiększenie z tytułu przeniesienia środków z funduszu z aktualizacji wyceny.

⁸⁴ W I kwartale.

⁸⁵ W I kwartale.

f) w SBŁ-PIT w 2022 r. fundusz rezerwowany został zwiększony o kwotę 1 013,8 tys. zł do kwoty 6 925,4 tys. zł, a w 2023 r. o kwotę 2 874,6 tys. zł do kwoty 9 800 tys. zł. Stan kont funduszu rozwoju w poszczególnych Instytutach na początek i na koniec roku wynosił:

a) w ITD w roku 2019 - 347,9 tys. zł i 489,3 tys. zł, w roku 2020 – 489,3 tys. zł i 570,9 tys. zł, w roku 2021 – 570,9 tys. zł i 611,2 tys. zł. W ww. latach z funduszu nie wydatkowano środków;

b) w ILiM w roku 2019 – zero złotych i 10 347,7 tys. zł, w roku 2020 – 10 347,7 tys. zł i 10 342,3 tys. zł, w roku 2021 - 10 342,3 tys. zł i 10 112,9 tys. zł. W ww. latach z funduszu wydatkowano łącznie 893,2 tys. zł, w tym z tytułu wynagrodzeń 719,6 tys. zł, zakupu środków trwałych/aparatury i materiałów 53,6 tys. zł;

c) w IPS TABOR w roku 2019 – 8 229,6 tys. zł i 8 639,7 tys. zł, w roku 2020 – 8 639,7 tys. zł i 5 438,1 tys. zł, w roku 2021 5 438,1 tys. zł i 3 053,8 tys. zł. W tych latach z funduszu wydatkowano łącznie 11 002,3 tys. zł w tym z tytułu wynagrodzeń 3 175,6 tys. zł, zakupu środków trwałych/aparatury i materiałów 346 tys. zł;

d) w INOP w roku 2019 – 444,2 tys. zł i 410,6 tys. zł, w roku 2020 – 410,6 tys. zł i 392,3 tys. zł, w roku 2021 – 392,3 tys. zł i 1 733,2 tys. zł. W ww. latach z funduszu wydatkowano łącznie 98,7 tys. zł, w tym z tytułu wynagrodzeń 36,9 tys. zł, zakup materiałów 19,8 tys. zł;

e) w PIMR w latach 2019-2021 stan kont na początek i koniec okresu wynosił zero; Instytut w 2019 r. wydatkował 133,5 tys. zł⁸⁶, w tym z tytułu zakupu aparatury/środków trwałych 97,7 tys. zł;

f) w SBŁ-PIT w roku 2022 – 15 511,3 tys. zł i 21 826,3 tys. zł, w roku 2023 – 21 826,3 i 8 776,7 tys. zł, w roku 2024 (I kwartał) 8 776,7 tys. zł i 6 481,6 tys. zł. W ww. latach z funduszu wydatkowano łącznie 29 336,3 tys. zł, w tym z tytułu wynagrodzeń 10 403,5 tys. zł, zakup aparatury/środków trwałych i materiałów 8 666,1 tys. zł.

Badanie wydatków związanych z zakupem systemu pomiaru radiowych emisji promieniowanych w czasie rzeczywistym wraz z aparaturą współpracującą⁸⁷ oraz licencji i oprogramowania Abaqus i Simpack⁸⁸, sfinansowanych środkami z funduszu rozwoju, wykazało, że zakupy zostały zrealizowane po przeprowadzeniu postępowań w trybach przewidzianych w ustawie z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁸⁹, a zakupione urządzenie, licencja i oprogramowanie były wykorzystywane do realizacji projektów badawczych w Instytucie⁹⁰.

Fundusz nagród został utworzony w:

a) w ITD w roku 2020⁹¹ - z funduszu z tytułu nagród wykorzystano 77 tys. zł, nagrody otrzymało 98 pracowników. Utworzenie funduszu warunkowane było uzyskaniem zysku za dany rok⁹². Pracownik był uprawniony do otrzymania nagrody po przepracowaniu roku kalendarzowego, z którego zysk był źródłem tworzenia funduszu, z zastrzeżeniem wyjątków, w tym m.in. korzystania z urlopu wychowawczego, macierzyńskiego, rozwiązania stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę;

⁸⁶ Środki pochodzące z funduszu badań własnych.

⁸⁷ Nr postępowania PRZ/00008/2021.

⁸⁸ Nr postępowania PRZ/00021/2022.

⁸⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm., dalej: Pzp.

⁹⁰ M.in. projekty o akronimach: Kiruna Wagon AB, Wmod.

⁹¹ W latach 2019 i 2021 w ITD nie tworzone funduszu.

⁹² Zasady wypłat nagród z zysku określone zostały w załączniku nr 8 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z 31 grudnia 2019 r. nr wpisu do zakładowych układów zbiorowych pracy nr U-CMXXII/103/15 i załącznikach nr 6 do zarządzeń Dyrektora Sieci z 16 czerwca 2020 r. nr 8/2020 w sprawie wprowadzenia Zakładowego Regulaminu Wynagradzania oraz z 19 lipca 2021 r. w sprawie wprowadzenia Zakładowego Regulaminu Wynagradzania Sieci Badawczej Łuksiewicz-Instytutu Technologii Drewna.

b) w ILiM w latach 2019 - 2021 z funduszu wykorzystano odpowiednio: 607 tys. zł, 661,7 tys. zł, 1 089,6 tys. zł, a nagrody otrzymało: 193, 173 i 153 pracowników. Fundusz nagród zasilany był z zysku netto za poprzedni rok obrotowy, po zatwierdzeniu propozycji podziału zysku przez Prezesa CŁ⁹³. Zgodnie z przyjętymi regulacjami pracownikowi wypłacano nagrodę z zysku po przepracowaniu minimum 125 dni roboczych (proporcjonalnie do okresu przepracowanego, do których zaliczono m.in. okres przebywania na urlopie wypoczynkowym). Pracownik mógł otrzymać specjalną nagrodę z zysku, przyznawaną przez Dyrektora za m.in. osiągnięcie przychodów z projektów, wzorowe wypełnianie obowiązków, przejawianie inicjatywy w pracy, podnoszenie wydajności i jakości pracy przyczyniające się do realizacji celów Instytutu;

c) w IPS TABOR w latach 2019 – 2021 z funduszu wykorzystano odpowiednio: 1 382,2 tys. zł, 894,7 tys. zł, 1 189,6 tys. zł, a nagrody otrzymało: 209, 213 i 216 pracowników. Zgodnie z przyjętymi zasadami⁹⁴, fundusz nagród tworzony był w wysokości do 8,5% sumy wynagrodzeń otrzymanych przez pracowników w poprzednim roku obrotowym, z zastrzeżeniem niedokonywania odpisu w przypadku gdyby powodowało to ujemny wynik finansowy lub zwiększenie ujemnego wyniku finansowego;

d) w PIMR w 2021 r. z funduszu nagród wykorzystano 155,5 tys. zł, nagrody otrzymało 51 pracowników;

e) w SBŁ-PIT w latach 2022 - 2023 z funduszu nagród wykorzystano odpowiednio 3 478,8 tys. zł i 4 175,7 tys. zł, a nagrody otrzymało 457⁹⁵ i 604 pracowników. Zgodnie z przyjętymi w SBŁ – PIT regulacjami⁹⁶ połowa środków funduszu przeznaczona była na wypłatę nagród pracownikom, którzy przepracowali w ciągu roku minimum 125 dni roboczych, z zastrzeżeniem, że do ww. dni zaliczano m.in. okres przebywania na urlopie wypoczynkowym. W ramach tej części środków w 2023 r. nagrody otrzymało 604 pracowników Instytutu, a wartość wykorzystanych środków z funduszu wyniosła 3 002,1 tys. zł. W pozostałej części fundusz nagród przeznaczony został na nagrody specjalne przyznawane przez Dyrektora SBŁ-PIT za m.in. wzorowe wypełnianie swoich obowiązków, przejawienie inicjatyw, podnoszenie wydajności i jakości pracy przyczyniające się realizacji celów i rozwoju Instytutu. W 2023 r. nagrody specjalne otrzymało 85 osób, a ich wartość wyniosła 1 113,6 tys. zł (26,7% wartości środków wykorzystanych z funduszu).

Dyrektor wyjaśnił, że *50% funduszu przeznaczane jest na nagrodę z zysku, jest ona kierowana do wszystkich pracowników, którzy w roku, w jakim wypracowano zysk przepracowali 125 dni. Należy tu wskazać, że zgodnie z utrwalonym w doktrynie i orzecnictwie poglądem nagrody z zysku, które zwyczajowo są od wielu dziesięcioleci przyznawane przez pracodawców, z uwagi na treść art. 105 k.p. nie mogą być uznane za nagrody w jego rozumieniu. Tzw. nagroda z zysku jest w istocie w pewnym zakresie rodzajem wynagrodzenia (jego pewnej części) odłożonego w czasie (zob. wyrok SN z dnia 3 marca 2011 r., II PK 218/10, LEX nr 817519, Baran*

⁹³ W okresie objętym kontrolą regulacje w tym zakresie zostały zawarte w: załączniku nr 4 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z 27 lutego 2019 r. nr wpisu: U-CMLIII/1075/19; załączniku nr 4 do zarządzenia Dyrektora Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Logistyki i Magazynowania Nr 5/2020 z 12 marca 2020 r. w sprawie Regulaminu Wynagradzania dla pracowników Sieci Badawczej Łukasiewicz - Instytutu Logistyki i Magazynowania oraz załączniku nr 5 do jego zarządzenia Nr 10/2021 z 16 kwietnia 2021 r. i załączniku nr 5 do jego zarządzenia Nr ZARZ/II/018/2021 z 14 października 2021 r., o tych samych nazwach.

⁹⁴ Załącznik nr 8 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z 9 lipca 2008 r., nr wpisu U-DCCCLXXIII/99/08.

⁹⁵ Zgodnie z § 4 ust. 3 uchwały nr 8/2021 Rady Centrum Łukasiewicz w sprawie połączenia, warunkiem wypłacenia nagród z funduszu dla pracowników poszczególnych połączonych Instytutów było wypracowanie zysku przez ten Instytut.

⁹⁶ Załącznik nr 8 do Zarządzenia Dyrektora Sieć Badawcza Łukasiewicz -Poznański Instytut Technologiczny nr ZARZ/II/036/2022 z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie Regulaminu wynagrodzenia pracowników Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny.

Krzysztof W. (red.), Kodeks pracy. Komentarz. Tom II. Art. 94-304(5), wyd. VI). Z tego powodu kryteria wskazane w art. 105 k.p. nie powinny być stosowane w procesie przyznawania nagrody z zysku. W przypadku nagrody z zysku cała pula jest dzielona na wszystkich uprawnionych pracowników proporcjonalnie do okresu przepracowanego oraz z uwzględnieniem wysokości uzyskanego w tym czasie wynagrodzenia – ten element różnicuje wysokość nagrody w zależności od czasu i istotności pełnionej roli w organizacji (aspekt odzwierciedlony w wartości wynagrodzenia zasadniczego pracownika). U podstaw takiego działania leży założenie, że w wypracowaniu zysku Instytutu biorą aktywny udział wszyscy pracownicy. Nagroda natomiast kierowana jest do osób, które pracują 125 dni (czyli połowę roboczych dni w roku, których co roku jest około 250-251 dni), a więc takich, którzy mają realny wpływ na realizację celów Instytutu, jego rozwoju i wypracowanie zysku, z którego również finansowane są działania związane z rozwojem Instytutu.

Na podstawie zbadanej próby sześciu wśród 85 najwyższych kwotowo nagród wypłaconych pracownikom SBŁ-PIT w 2023 r. w łącznej kwocie 202,9 tys. zł (5,8% nagród wypłaconych w 2023 r.⁹⁷), stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zostały one przyznane zgodnie z obowiązującymi w Instytucie regulacjami. Informacja o przyznaniu nagrody nie została natomiast zamieszczona w aktach osobowych pracownika, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wypłaty środków dokonane były po zatwierdzeniu sprawozdań finansowych.

W żadnym z Instytutów w badanych latach nie utworzono funduszu wdrożeń. Zastępca Dyrektora ds. Finansowych i Operacyjnych wyjaśniła, że *Instytut nie tworzył funduszu wdrożeń, ponieważ nie był do tego zobowiązany*.

(akta kontroli str. 1421-1751, 3326-3336)

2.3 W okresie objętym kontrolą wynagrodzenie i nagrody roczne dyrektorów Instytutów, ich zastępców, a także głównych księgowych⁹⁸ wypłacane były w wysokościach nieprzekraczających tych określonych w art. 8 pkt 6a ustawy z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁹⁹, a w latach 2021-2024¹⁰⁰ z ograniczeniami wynikającymi z tzw. ustaw okołobudżetowych¹⁰¹.

W jednym przypadku, pomimo iż od 5 marca 2020 r. wynagrodzenie Dyrektora IPS TABOR zostało zwiększone z 4 do 4,3-krotności, o której mowa w art. 8 pkt 6a ww. ustawy, wynagrodzenie to było naliczane i wypłacane w niezmienionej wysokości, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Z tytułu odwołania ze stanowisk dyrektora Instytutu oraz pięciu zastępców dyrektorów Instytutu przez Prezesa CŁ, w poszczególnych Instytutach dokonano wypłat świadczeń za okres wypowiedzenia umowy, tj. od następnego dnia po dacie odwołania do dnia rozwiązania umowy, co było niezgodne z art. 25 ust. 4 ustawy o SBŁ oraz postanowieniami obowiązujących umów o zarządzanie, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3461-3462)

⁹⁷ W tym 42,9 tys. zł z tytułu nagród wypłacanych pracownikom, którzy przepracowali minimum 125 dni roboczych roku i 160 tys. zł z puli nagród specjalnych Dyrektora.

⁹⁸ Kontrolą objęte były wynagrodzenia z dnia powołania na ww. stanowiska.

⁹⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136.

¹⁰⁰ Badaniem objęte zostały miesiące styczeń – kwiecień.

¹⁰¹ Tj. odpowiednio art. 16 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. poz. 2400), art. 12 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. poz. 2445), art. 12 ustawy z 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. poz. 2666), art. 2 w zw. z art. 42 ustawy z 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy okołobudżetowej na rok 2024 (Dz. U. poz. 123).

Średnie zatrudnienie oraz koszty wynagrodzeń za poszczególne lata wyniosły:

- w 2019 r. w: ILiM - 193 pracowników¹⁰² (w tym w pionie badawczym 12,33¹⁰³), koszty wynagrodzeń 18 068,7 tys. zł (w tym w pionie badawczym 2 000,2 tys. zł); INOP - 98,75 pracowników¹⁰⁴ (odpowiednio 23,83¹⁰⁵), koszty wynagrodzeń 5 094,0 tys. zł (odpowiednio 1 553,9 tys. zł); IPS TABOR - 222,75 pracowników¹⁰⁶ (91,67¹⁰⁷), koszty wynagrodzeń 19 417,7 tys. zł (6 958,8 tys. zł); ITD - 105,58 pracowników¹⁰⁸ (37¹⁰⁹), koszty wynagrodzeń 5 336,6 tys. zł (2 380,3 tys. zł); PIMR - 75,58 pracowników¹¹⁰ (32,25¹¹¹), koszty wynagrodzeń 4 741,9 tys. zł (2 420,0 tys. zł);
- w 2020 r. w: ILiM - 182,42 pracowników¹¹² (w tym w pionie badawczym 21,25¹¹³), koszty wynagrodzeń 17 720,7 tys. zł (w tym w pionie badawczym 3 199,9 tys. zł); INOP – 98,50 pracowników¹¹⁴ (odpowiednio 23,50¹¹⁵), koszty wynagrodzeń 5 526,2 tys. zł (odpowiednio 1 781,6 tys. zł); IPS TABOR – 223,25 pracowników¹¹⁶ (83,0¹¹⁷), koszty wynagrodzeń 18 342,0 tys. zł (6 403,5 tys. zł); ITD – 93,69 pracowników¹¹⁸ (28,54¹¹⁹), koszty wynagrodzeń 5 404,6 tys. zł (1 991,8 tys. zł); PIMR 74,25 pracowników¹²⁰ (27,92¹²¹), koszty wynagrodzeń 5 070,5 tys. zł (2 427,0 tys. zł);
- w 2021 r. w: - ILiM 180,17 pracowników¹²² (w tym w pionie badawczym 24,58¹²³), koszty wynagrodzeń 19 939,6 tys. zł (w tym w pionie badawczym 3 665,8 tys. zł); INOP – 98,50 pracowników¹²⁴ (odpowiednio 21,17¹²⁵), koszty wynagrodzeń 6 486,1 tys. zł (odpowiednio 2 056,2 tys. zł); IPS TABOR – 230,33 pracowników¹²⁶ (75,67¹²⁷), koszty wynagrodzeń 20 313,3 tys. zł (6 549,5 tys. zł); ITD – 96,25 pracowników¹²⁸ (27¹²⁹), koszty wynagrodzeń 5 723,5 tys. zł (2 074,5 tys. zł); PIMR – 72,83 pracowników¹³⁰ (24,83¹³¹), koszty wynagrodzeń 5 500,7 tys. zł (2 452,9 tys. zł);
- 2022 w SBŁ – PIT – 642,94 pracowników¹³² (w tym w pionie badawczym 137,33¹³³), koszty wynagrodzeń 63 212,6 tys. zł (w tym w pionie badawczym 16 381,1 tys. zł);

¹⁰² Średnia liczba etatów – 182,60.

¹⁰³ Średnia liczba etatów – 11,62.

¹⁰⁴ Średnia liczba etatów – 87,21.

¹⁰⁵ Średnia liczba etatów – 19,50.

¹⁰⁶ Średnia liczba etatów – 245,69.

¹⁰⁷ Średnia liczba etatów 69,79.

¹⁰⁸ Średnia liczba etatów – 97,50.

¹⁰⁹ Średnia liczba etatów – 35,00.

¹¹⁰ Średnia liczba etatów – 71,58.

¹¹¹ Średnia liczba etatów – 30,25.

¹¹² Średnia liczba etatów – 171,73.

¹¹³ Średnia liczba etatów – 19,69.

¹¹⁴ Średnia liczba etatów – 86,12.

¹¹⁵ Średnia liczba etatów – 19,83.

¹¹⁶ Średnia liczba etatów – 235,00.

¹¹⁷ Średnia liczba etatów – 62,96.

¹¹⁸ Średnia liczba etatów – 87,06.

¹¹⁹ Średnia liczba etatów – 28,08.

¹²⁰ Średnia liczba etatów – 70,79.

¹²¹ Średnia liczba etatów – 26,71.

¹²² Średnia liczba etatów – 172,63.

¹²³ Średnia liczba etatów – 22,86.

¹²⁴ Średnia liczba etatów – 86,57.

¹²⁵ Średnia liczba etatów – 19,00.

¹²⁶ Średnia liczba etatów – 229,23.

¹²⁷ Średnia liczba etatów – 57,75.

¹²⁸ Średnia liczba etatów – 90,40.

¹²⁹ Średnia liczba etatów – 27,01.

¹³⁰ Średnia liczba etatów – 69,10.

¹³¹ Średnia liczba etatów – 23,83.

¹³² Średnia liczba etatów – 578,16.

¹³³ Średnia liczba etatów – 129,51

- 2023 w SBŁ – PIT – 643,92 pracowników¹³⁴ (odpowiednio 158,04¹³⁵), koszty wynagrodzeń 73 086,1 tys. zł (odpowiednio 21 373,6 tys. zł);
- 2024 (1 kwartał) w SBŁ – PIT – 643,33 pracowników¹³⁶ (162,0¹³⁷), koszty wynagrodzeń 17 719,2 tys. zł (5 958,7 tys. zł).

(akta kontroli str. 3633)

2.4 W SBŁ-PIT obowiązywała (od 9 sierpnia 2023 r.) procedura zakupowa¹³⁸ regulująca m.in. zawieranie umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi.

W poszczególnych Instytutach, przed ich połączeniem nie wprowadzono regulacji dotyczących zawierania umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi, poza ILiM, w której kwestię tę regulowała Procedura Realizacja umowy o dzieło/zlecenie. Zgodnie z tą procedurą wysokość wynagrodzenia za wykonanie umowy oparta była o kalkulację odnoszącą się do cen rynkowych, uwzględniającą nakład i złożoność pracy włożonej w jego realizację, a także na porównaniu co najmniej trzech ofert, a w przypadku niemożności ustalenia cen rynkowych, na uzasadnieniu zastosowanych założeń w kalkulacji.

Liczba zawartych umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi (zlecenia i o dzieło) wyniosła łącznie 510, w tym w:

- 2019 r. - 125, w tym 42 z pracownikami Instytutów¹³⁹. Wartość umów zawartych z pracownikami stanowiła 22% ogółu wartości zawartych umów;
- 2020 r. – 120, w tym 31 z pracownikami Instytutów. Wartość umów zawartych z pracownikami stanowiła 12% ogółu wartości zawartych umów;
- 2021 r. – 133, w tym 23 z pracownikami Instytutów. Wartość umów zawartych z pracownikami stanowiła 14% ogółu wartości zawartych umów;
- 2022 r. – 70, w tym 14 z pracownikami SBŁ – PIT. Wartość umów zawartych z pracownikami stanowiła 6% ogółu wartości zawartych umów;
- 2023 r. – 41, w tym dwie z pracownikami SBŁ – PIT. Wartość umów zawartych z pracownikami stanowiła 3% ogółu wartości zawartych umów;
- 2024 r. (I pół.) – 21, wszystkie z osobami niebędącymi pracownikami SBŁ – PIT.

W okresie objętym kontrolą nie zawierano umów o dzieło i zlecenia z dyrektorami Instytutów oraz ich zastępcami.

Wysokość wydatków poniesionych z tytułu zawartych umów o dzieło i zlecenia w latach 2019-2024 (I pół.) wyniosła łącznie 2 336 tys. zł, w tym ww. latach odpowiednio: 357,5 tys. zł, 455,1 tys. zł, 624,4 tys. zł, 538,1 tys. zł, 255,1 tys. zł, 105,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 3164-3187)

Szczegółowym badaniem objęto zawarcie i realizację sześciu umów o łącznej wartości 150,1 tys. zł (6,4% ogółu), w tym trzech z pracownikami Instytutów i trzech z osobami fizycznymi niebędącymi takimi pracownikami. Pięć umów zostało sporządzonych na podstawie obowiązujących procedur zakupowych, natomiast jedna, zawarta przez INOP, w oparciu o bieżące przepisy regulujące zawieranie umów cywilnoprawnych, z uwagi na brak ustalonych regulacji w tym zakresie. Pomimo braku uregulowań w obszarze zawierania umów, realizacja badanego

¹³⁴ Średnia liczba etatów – 608,15.

¹³⁵ Średnia liczba etatów – 152,40.

¹³⁶ Średnia liczba etatów – 607,45.

¹³⁷ Średnia liczba etatów – 155,85.

¹³⁸ Wprowadzona zarządzeniem Dyrektora nr ZARZ/VI/034/2023 z 9 sierpnia 2023 r. w sprawie ustalenia procedury zakupowej w Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznańskim Instytucie Technologicznym.

¹³⁹ Dane za lata 2019-2021 dotyczą pięciu Instytutów tworzących od 2022 r. SBŁ – PIT.

przypadku poprzedzona była rzetelną analizą rynku oraz transparentnym i prawidłowym przeprowadzeniem procedury. Dwie z analizowanych umów zostały zawarte w trybie uproszczonym¹⁴⁰, tyle samo w ramach konkursu ofert¹⁴¹ a pozostałe z wolnej ręki, które we wnioskach były zaprezentowane jako wyłonione w trybie konkursu ofert. Dyrektor wyjaśnił w tej kwestii, że *błędnie zaznaczono tryb udzielania zamówienia, nie pozyskano żadnych innych ofert do realizacji przedmiotu zamówienia z uwagi na unikalne kompetencje niezbędne do realizacji zlecenia*¹⁴² oraz *zlecenie zrealizowano na podstawie cennika ekspertów/asesorów Polskiego Towarzystwa Logistycznego*¹⁴³. Wyboru pracowników, z którymi zawierano umowy dokonywano w oparciu o ich kompetencje, możliwość skrócenia czasu realizacji prac związanych z zachowaniem ciągłości projektów. Zlecone zadania nie pokrywały się z obowiązkami osób zatrudnionych w Instytucie. W umowach nie zostało określone w jakich godzinach pracownicy Instytutu powinni je zrealizować, w żadnym przypadku nie dokumentowano czy pracownicy realizowali zlecenia w godzinach pracy. Dyrektor wyjaśnił, że *nie dokumentowano godzin wykonywania zlecenia natomiast dokonywano rejestracji czasu pracy w ramach pracy etatowej wykonywanej pod nadzorem kierownika*¹⁴⁴, odnośnie do kolejnej umowy, iż *pracownik pracuje na ½ etatu, w zadaniowym systemie czasu pracy, zajęcia w ramach szkolenia odbywały się najczęściej po godzinie 14:00*¹⁴⁵, a w następnym przypadku, że *nie posiadał danych i dokumentacji w tym zakresie*¹⁴⁶.

Zakres zadań był przez wszystkie osoby w pełni zrealizowany, w sposób przewidziany w umowach. We wszystkich przypadkach dokonano odbioru prac, dokumentując to potwierdzeniem na rachunku, że zakres prac objęty przedmiotem umowy został zrealizowany i przyjęty bez zastrzeżeń a w przypadku jednej umowy sporządzono, zgodnie z umową, protokół zdawczo – odbiorczy. Umowy zostały prawidłowo rozliczone. Prace wykonane w ramach ww. umów cywilnoprawnych zostały wykorzystane m.in. w realizowanych projektach, służyły także poszerzeniu wiedzy pracowników Sekcji Rozwoju Pojazdów Szynowych będącej częścią Centrum Nowoczesnej Mobilności, a także podniesieniu kompetencji zawodowych logistyków w ramach pełnienia funkcji Krajowej Jednostki Certyfikującej na terenie Polski.

(akta kontroli str. 2100-2182, 3190-3253, 3331-3338, 3505-3507)

2.5 W latach 2019-2024 (do 30 kwietnia) wydatki na zakup usług obcych¹⁴⁷ wyniosły odpowiednio: w 2019 r. – 14 194,3 tys. zł, w 2020 r. – 13 242,1 tys. zł, 18 100,5 tys. zł, 12 894,8 tys. zł, 9 453,4 tys. zł, 3 258,7 tys. zł.

Zidentyfikowane przez jednostkę kontrolowaną poniesione w latach 2019-2024 (30 kwiecień) wydatki na zadania inwestycyjno – remontowe wyniosły łącznie 4 401, tys. zł (w tym w roku 2019 – 386,5 tys. zł, 2020 – 332,1 tys. zł, 2021 – 725,8 tys. zł, 2022 – 2 723,3 tys. zł, 2023 – 177,0 tys. zł, 2024 (30 kwiecień) – 65,5 tys. zł).

W latach 2019-2024 (I półrocze) Instytuty nie dokonywały sprzedaży mienia zaliczonego do środków trwałych, które zostało nabyte w tych latach.

¹⁴⁰ Dot. umów nr: FB/BOZ/3/2022 z 20.06.2022 r., UM/00050/2023 z 24.04.2023 r.

¹⁴¹ Dot. umów nr: FB/BO/6/2021 z 02.11.2021 r., UM/00072/2021 z 26.07.2021 r.

¹⁴² Dot. umowy nr UM/00138/2022 z 03.10.2022 r.

¹⁴³ Dot. umowy nr UM/00064/2019 z 26.04.2019 r.

¹⁴⁴ Dot. umowy nr: FB/BOZ/3/2022 z 20.06.2022 r.

¹⁴⁵ Dot. umowy nr: UM/00050/2023 z 24.04.2023 r.

¹⁴⁶ Dot. umowy nr UM/00064/2019 z 26.04.2019 r.

¹⁴⁷ W tym m.in. telekomunikacyjnych, ochrony patentowej, informatycznych, transportowe, remontowe i konserwacyjne. Zapisy kont analitycznych zespołu „4” poszczególnych Instytutów, nie były prowadzone ze szczegółowością pozwalającą na wyodrębnienie wysokości wydatków z tytułu zakupu usług prawnych i marketingowych.

W okresie objętym kontrolą w: ILIM¹⁴⁸, SBŁ-PIT, ITD¹⁴⁹, IPS TABOR¹⁵⁰ obowiązywały wewnętrzne regulacje dotyczące stosowania zasad i procedur w zakresie zamówień publicznych¹⁵¹. Badaniem objęto cztery postępowania o udzielenie zamówienia publicznego¹⁵² na łączną kwotę wydatków 2 938,8 tys. zł, z tego dwa, do których nie miały zastosowania przepisy Pzp. Analizowane zamówienia prowadzono zgodnie z przepisami Pzp i wewnętrznymi regulaminami Instytutu, a rozliczenia dokonane były zgodnie z postanowieniami umów.

(akta kontroli str. 1593-1708, 1756-2096, 3450-3451)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Instytucie dokonano wypłaty nienależnych świadczeń dotyczących niezasadnie przyjętych okresów wypowiedzenia umów, na rzecz:

a) Dyrektora IPS TABOR, w kwocie brutto 87 439,80 zł¹⁵³ za okres nieświadczenia pracy, po dacie odwołania. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 Kodeksu pracy, jako datę odwołania wskazano 25 sierpnia 2021 r. a datę rozwiązania umowy – 25 listopada 2021 r. Jednocześnie zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w przyjętym między ww. datami okresie wypowiedzenia;

b) Zastępcy Dyrektora IPS Tabor ds. Badawczych, w kwocie brutto 81 589,20 zł¹⁵⁴ za okres nieświadczenia pracy, po dacie odwołania. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 Kodeksu pracy, jako datę odwołania wskazano 17 września 2021 r. a datę rozwiązania umowy – 31 grudnia 2021 r. Jednocześnie zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w przyjętym między ww. datami okresie wypowiedzenia;

c) Zastępcy Dyrektora IPS TABOR ds. Finansowo – Ekonomicznych, w kwocie 146 177,09 zł¹⁵⁵ za okres nieświadczenia pracy, po dacie odwołania. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 Kodeksu pracy, jako datę odwołania wskazano 17 września 2021 r., a datą rozwiązania umowy był dzień po upływie przyjętego, trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, liczonego od dnia zakończenia usprawiedliwionej nieobecności w pracy, tj. po 3 marca 2022 r. Jednocześnie zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w ww. okresie wypowiedzenia;

d) Dyrektora INOP w kwocie brutto 13 555,92 zł¹⁵⁶, za okres nieświadczenia pracy, po dacie odwołania. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 Kodeksu pracy, jako datę odwołania wskazano 31 grudnia 2021 r. a datę rozwiązania umowy – 31

¹⁴⁸ Zarządzenie Dyrektora Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Logistyki i Magazynowania nr 18/2019 z 5 czerwca 2019 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Zamówień Publicznych oraz jego zarządzenie nr 3/2021 z 11 stycznia 2021 r. w sprawie: ustalenia Regulaminu udzielania zamówień ogłaszanych na stronie internetowej Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Logistyki i Magazynowania.

¹⁴⁹ Procedura P-5 Zakupy.

¹⁵⁰ Procedury: PPP-01 Proces zakupu materiałów z 21 października 2019 r. i 5 listopada 2021 r., PO-08 Zakupy wyrobów i usług z 20 grudnia 2019 r.

¹⁵¹ Zarządzenie Dyrektora Sieć Badawcza Łukasiewicz - Poznańskiego Instytutu Technologicznego Nr ZARZ/VI/Nr/029/2022 z 30 sierpnia 2022 r. w sprawie: Regulaminu udzielania zamówień ogłaszanych na stronie internetowej Sieć Badawcza Łukasiewicz – Poznańskiego Instytutu Technologicznego

¹⁵² Na dostawę systemu pomiaru radiowych emisji promieniowanych w czasie rzeczywistym wraz z aparaturą współpracującą, dostawę licencji oprogramowania SIMULIA Abaqus UFEA i SIMULIA Simpack, na dostawę detali stalowych oraz dostawę elementów oprzyrządowania pomiarowego.

¹⁵³ Z tytułu wynagrodzenia za pracę.

¹⁵⁴ Z tytułu wynagrodzenia za pracę, a ponadto 19 425,60 zł brutto z tytułu ekwiwalentu za urlop, 1 479,88 zł z tytułu narzutów PPE.

¹⁵⁵ W tym 7 235,75 zł z tytułu wynagrodzenia za pracę, 93 006,32 zł z tytułu wynagrodzenia za czas przebywania na urlopie, 45 562,68 zł z tytułu nagrody jubileuszowej, 372,34 zł z tytułu ryczałtów za jazdy lokalne, a ponadto 84 761,76 zł z tytułu zasiłku chorobowego i 3 123,79 zł z tytułu narzutów PPE/Aviva,

¹⁵⁶ Z tytułu wynagrodzenia za czas choroby, a ponadto 28 865,55 zł brutto z tytułu ekwiwalentu za urlop.

stycznia 2022 r. Jednocześnie zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w przyjętym między ww. datami okresie wypowiedzenia;

e) Zastępcy Dyrektora ILiM ds. Sprzedaży i Komercjalizacji w kwocie brutto 18 437,00 zł¹⁵⁷, za okres nieświadczenia pracy, po dacie odwołania. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 Kodeksu pracy, jako datę odwołania wskazano 31 grudnia 2021 r. a datę rozwiązania umowy – 31 stycznia 2022 r. Jednocześnie zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w przyjętym między ww. datami okresie wypowiedzenia;

f) Zastępcy Dyrektora SBŁ - PIT ds. Badawczych w kwocie brutto 105 227,86 zł¹⁵⁸, za okres nieświadczenia pracy, po dacie odwołania. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 Kodeksu pracy, jako datę odwołania wskazano 24 kwietnia 2023 r. a datę rozwiązania umowy – 31 lipca 2023 r. Jednocześnie zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w przyjętym między ww. datami okresie wypowiedzenia.

Opisane działania były niezgodne z art. 25 ust. 4 ustawy o SBŁ, który stanowi, że z dniem odwołania dyrektora albo zastępcy dyrektora wygasa z mocy prawa zawarta z nim umowa o zarządzanie instytutem Sieci – będąca m.in. podstawą do wypłaty wynagrodzenia. Odwołanie połączone z jednoczesnym wygaśnięciem umowy o zarządzanie instytutem Sieci oznaczało, że z tą datą dochodziło do wygaśnięcia stosunku pracy, a w konsekwencji nie można już było mówić o następującym po tej dacie okresie wypowiedzenia umowy. W myśl art. 70 § 1² Kodeksu pracy, stosunek pracy z pracownikiem odwołanym ze stanowiska rozwiązuje się na zasadach określonych w przepisach niniejszego oddziału, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Takim przepisem szczególnym jest właśnie przywołany art. 25 ust. 4 ustawy o SBŁ. Nie znajdzie tu zatem zastosowania, na zasadach ogólnych, art. 70 ust. 2 k.p., zgodnie z którym odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę, a w okresie wypowiedzenia pracownik ma prawo do wynagrodzenia w wysokości przysługującej przed odwołaniem.

NIK wskazuje także, że wszelkie postanowienia umów o zarządzanie instytutami Sieci zawierające regulacje dotyczące okresów wypowiedzenia są niezgodne z ww. przepisem art. 25 ust. 4 ustawy o SBŁ, co – na marginesie - zdaje się zauważać Prezes CŁ, albowiem w umowie o zarządzanie instytutem Sieci zawartej w czasie kontroli NIK takich postanowień już nie ujęto.

(akta kontroli str. 3510-3614, 3636-3661, 3924, 3930-3933)

Kierownik Działu HR wyjaśniła, że *wynagrodzenie dyrektorów instytutów i ich zastępców za okres wypowiedzenia umowy o zarządzanie zostało wypłacone zgodnie z zapisami o okresach wypowiedzenia w pismach odwołujących ww. z funkcji. Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz, z dniem odwołania dyrektora albo zastępcy dyrektora wygasa z mocy prawa zawarta umowa o zarządzanie instytutem Sieci. Jeśli jednak warunki odwołania zostały określone jako bardziej korzystne dla pracownika, co miało miejsce w pismach odwołujących (odwołaniach) i zachowane zostały okresy wypowiedzenia, wówczas określone w odwołaniach okresy wypowiedzenia umowy były podstawą do wypłaty wynagrodzeń.*

(akta kontroli str. 3628-3630)

¹⁵⁷ Z tytułu wynagrodzenia, a ponadto 2 643,93 zł brutto z tytułu ekwiwalentu za urlop.

¹⁵⁸ Z tytułu wynagrodzenia za pracę 98 349,70 zł oraz 6 878,16 zł z tytułu wynagrodzenia za czas choroby, a ponadto 14 491,53 zł z tytułu korekty wynikającej z kontroli Prezesa CŁ.

NIK wskazuje, że jakkolwiek działanie Instytutu było zgodne z treścią ww. odwołań dyrektorów Instytutów i ich zastępców, to naruszało przywołany powyżej przepis art. 25 ust. 4 ustawy o SBŁ w zw. z art. 70 § 1² Kodeksu pracy.

2. Wynagrodzenie Dyrektora IPS TABOR w okresie od 5 marca 2020 r. do 25 sierpnia 2021 r. zostało naliczone w nieprawidłowej, zaniżonej wysokości. Prezes CŁ, 5 marca 2020 r. powołał Dyrektora IPS TABOR i określił wysokość miesięcznego wynagrodzenia na 4,3 krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa GUS¹⁵⁹. Pomimo tej zmiany, wynagrodzenie wypłacane było przy zastosowaniu ww. wskaźnika wynoszącego 4,0. Obliczona w Instytucie wartość zaniżonego wynagrodzenia wyniosła 47 206,14 zł, z tego 32 968,59 zł uległo przedawnieniu¹⁶⁰, w związku z treścią art. 291 § 1 Kodeksu pracy, w myśl którego roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

(akta kontroli str. 3420-3422, 3461-3462, 3569-3582, 3622a)

Były zastępca dyrektora IPS TABOR do spraw finansowo-ekonomicznych wyjaśnił, że jedynym wytłumaczeniem zaistniałej sytuacji jest przeoczenie osoby naliczającej wynagrodzenia w kadrach. Dodał, że ani Dyrektor ani on nie zauważył zmiany wysokości wynagrodzenia i błąd był powielany w kolejnych miesiącach.

(akta kontroli str. 3346)

3. W Instytucie odpisów zawiadomień o przyznaniu nagród nie składano do akt osobowych pracowników, co było niezgodne z art. 105 Kodeksu pracy.

(akta kontroli str. 3472-3504)

Dyrektor Instytutu wyjaśnił, że w przypadku nagród specjalnych *tworzony jest wniosek zbiorczy, dotyczący grupy pracowników, którym za rok poprzedni została taka nagroda przyznana. Pracownicy, którzy przez wzorowe wypełnianie swoich obowiązków, przejawianie inicjatywy w pracy i podnoszenie jej wydajności oraz jakości przyczyniają się szczególnie do realizacji celów i rozwoju Instytutu są proponowani przez Dyrektora Instytutu oraz jego Zastępców, po zasięgnięciu opinii podległych im kierowników komórek organizacyjnych, w tym Dyrektorów Centrów do uwzględnienia w nagrodzie specjalnej. Lista osób jest dyskutowana i uzasadniana na posiedzeniu Dyrekcji Instytutu, a ostateczna lista w postaci wniosku przekazywana jest do Działu HR do wypłaty nagrody. Zastępca Dyrektora ds. Operacyjno-Finansowych wyjaśniła natomiast, że wnioski o przyznanie nagród nie były uzasadniane w formie pisemnej dla każdej osoby indywidualnie, a jedynie wypłacane były na podstawie zbiorczego wniosku podpisywanego przez Dyrektora Instytutu. Fakt przyznania tej nagrody nie był udokumentowany w sposób przewidziany w art. 105 Kodeksu pracy, tj. poprzez zamieszczenie zawiadomienia w aktach osobowych pracownika, jest to niedopatrzenie, historycznie w Instytucie nagrody dla pracowników nie były w ten sposób dokumentowane.*

(akta kontroli str. 3424-3425)

OCENA CZĄSTKOWA

W Instytucie realizowano przychody w ramach przyjętych planów. Środki z funduszu rozwoju i nagród były wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem, a nagrody wypłacane z funduszu nagród z poszanowaniem wewnętrznych regulacji. Przyznanie nagród nie

¹⁵⁹ Przed ww. powołaniem, osoba ta z dniem 12 marca 2018 r. została powołana na stanowisko Dyrektora IPS TABOR (przed utworzeniem Sieci), przy zastosowaniu wskaźnika wynagrodzenia w wysokości 4,0.

¹⁶⁰ Według stanu na 31 lipca 2024 r.

było jednak dokumentowane w sposób przewidziany w Kodeksie pracy. Wyплаты wynagrodzeń oraz nagród dla dyrektorów, ich zastępców oraz głównych księgowych dokonywane były zgodnie z przepisami prawa, poza przypadkami nienależnie wypłaconych świadczeń, wynikających z niezasadnego przyjęcia okresów wypowiedzenia dla wygasłych umów o zarządzanie oraz jednostkowego zaniżenia wynagrodzenia spowodowanego zastosowaniem błędnego wskaźnika do jego obliczenia. Objęte badaniem umowy cywilnoprawne były zawierane i rozliczane zgodnie z wewnętrzną procedurą. Zakupów usług, w tym inwestycyjnych, dokonywano w prawidłowy sposób.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

- | | |
|---------|---|
| Wnioski | <ol style="list-style-type: none">1) sporządzania planów finansowych Instytutu zawierających wszystkie wymagane elementy;2) rzetelnego raportowania w kokpicie zarządczym statusu projektów;3) pełnej realizacji zaleceń wynikających z kontroli przeprowadzonej przez Prezesa CŁ, udokumentowanej protokołem z 17 maja 2023 r.;4) weryfikacji wypłaconych dyrektorom Instytutów i ich zastępcom wynagrodzeń, ustalenia ich prawidłowej wysokości oraz dokonania stosownych rozliczeń w tym zakresie;5) składania do akt osobowych pracowników odpisów zawiadomień o przyznaniu nagród. |
|---------|---|

Uwagi	NIK nie formułuje uwag.
-------	-------------------------

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
--------------------------------	--

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.
---	---

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 20 sierpnia 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontrolerzy
Aleksandra Koszarek
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. Wicedyrektor

/podpisano elektronicznie/

/podpisano elektronicznie/

Kinga Płóciennik
Starszy inspektor kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/